

ፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ

FEDERAL NEGARIT GAZETTE

OF THE FEDERAL DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA

ሰለሳ አንደኛ ዓመት ቁጥር ፵፭
አዲስ አበባ ግንቦት ፲፪ ቀን ፪ሺ፲፯ ዓ.ም

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ
የሕዝብ ተወካዮች ምክር ቤት ጠባቂነት የወጣ

31st Year No.45
ADDIS ABABA 20th May, 2025

ማውጫ

አዋጅ ቁጥር ፩ሺ፫፻፷፪/፪ሺ፲፯

የጤና አገልግሎት አስተዳደር እና ቁጥጥር አዋጅ

.....ገጽ ፲፰ሺ፬፻፲፮

Content

Proclamation No. 1362/2024

Health Service Administration and Regulation
Proclamation .....Page 18416

አዋጅ ቁጥር ፩ሺ፫፻፷፪/፪ሺ፲፯ ዓ.ም

የጤና አገልግሎት አስተዳደር እና ቁጥጥር አዋጅ

አገር አቀፍ የጤና መመዘኛ መስፈርቶችን
በማውጣት እና በመተግበር ተጠያቂነትና ጥራት ያለው
እንዲሁም ተደራሽ የሆነ የጤና አገልግሎት አሰጣጥ
ሥርዓት መዘርጋት በማስፈለጉ፤

የሃገሪቱን የጤና አገልግሎት በማዘመን
የሕብረተሰቡን የጤና ፍላጎት ለማሟላት የሚያስችል
አሰራር መዘርጋት በማስፈለጉ፤

የሃገሪቱን የጤናና ጤና ተቋማት እና
ባለሙያዎች እንዲሁም ጤና ነክ ተቋማት ቁጥጥር
ሥርዓት ቀልጣፋ ወጪታማና ወጥነት ያለው እንዲሆን
የሕግ ማሻሻያዎችን ማድረግ አስፈላጊ በመሆኑ፤

የጤና አገልግሎት ሥርዓቱን ለማሻሻል
የሚካሄዱ የጥናትና ምርምር ስራዎች የሚመሩበት እና
የሚተገበሩበት አሰራርን መዘርጋት በማስፈለጉ፤

የጤና መረጃ ሥርዓት በመዘርጋት በመረጃ ላይ
የተመሰረተ ውሳኔ አሰጣጥን በማረጋገጥ የጤና እና ጤና
ነክ አገልግሎትን ጥራት፣ ደህንነት፣ ፍትሃዊ ተደራሽነት
እና የተገልጋይ ደህንነትን ማሻሻል በማስፈለጉ፤

PROCLAMATION NO. 1362/2024

HEALTH SERVICE ADMINISTRATION AND
REGULATION PROCLAMATION

WHEREAS, it is necessary to establish an
accountable, quality and accessible health
service delivery system through putting in place a
national standard of health service;

WHEREAS, it has become necessary to
establish a system that meets the health need of
the public by modernizing the country's health
service provision;

WHEREAS, it has become necessary to
conduct a legislative reform that enables to make
the country's regulatory system on health and
health institution; health professionals; as well as
health related institutions effective, efficient and
uniform;

WHEREAS, it has become necessary to
establish a standard of procedures in which a
research activities that improve the health service
system could be conducted and implemented;

WHEREAS, it has become necessary to
improve the client's safety, quality, equitable and
accessibility of the health and health related
service through establishing a health information
system and ensuring information-based decision
making.;

በኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ ሪፐብሊክ ሕገ-መንግስት አንቀጽ ፶፭ (፩) መሠረት የሚከተለው ታውጇል፡፡

ክፍል አንድ
ጠቅላላ ድንጋጌዎች

፩. አጭር ርዕስ

ይህ አዋጅ “የጤና አገልግሎት አዋጅ ቁጥር ፩ሺ፫፻፷፪/፪ሺ፲፯” ተብሎ ሊጠቀስ ይችላል፡፡

፪. ትርጓሜ

የቃሉ አገባብ ሌላ ትርጉም የሚያሰጠው ካልሆነ በስተቀር በዚህ አዋጅ ውስጥ፡-

፩/ “ጤና” ማለት የበሽታ ወይም የአካል ጉዳት አለመኖርን ጨምሮ የተሟላ የአካል፣ የአዕምሮ እና የማህበራዊ ደህንነት ሁኔታ ነው፤

፪/ “የጤና አገልግሎት” ማለት የበሽታ መከላከል፣ ማከም፣ የማግኘትና መልሶ ማቋቋም፣ የጤና ማበልጸግ ወይም የሆስፒታል እንክብካቤ አገልግሎት ነው፤

፫/ “የጤና ተቋም” ማለት የጤና አገልግሎት እንዲሰጥ በሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ባለው አካል የተመዘገበ እና የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት የተሰጠው ማንኛውም ተቋም ሲሆን የተደጋጋፈ ወይም አማራጭ የህክምና እና የባህል ህክምና አገልግሎት የሚሰጥ ተቋምን ይጨምራል፤

፬/ “የጤና ነክ ተቋም” ማለት ማንኛውም የሕብረተሰብ መገልገያ ተቋም ሆኖ የትምህርት ተቋም፣ ማረሚያ ቤት፣ የስደተኞች ካምፕ ፣ የመኝታ አገልግሎት ሰጪ ተቋም፣ ኤርፖርት፣ የእምነት ቦታ፣ የህፃናት ማቆያ፣ የአረጋውያን መንከባከቢያ ማዕከል፣ የገበያ ቦታ፣ የስፖርት ቦታ፣ የመታሻ ቦታ፣ የፍል ውሃ አገልግሎት ማዕከል፣ የውበት ሳሎን እና ሌሎች መሳል ተቋማትን ይጨምራል፤

፭/ “የአዕምሮ ጤና” ማለት ሰዎች የሕይወት ውጣ ውረዶችን እንዲቋቋሙ፣ ችሎታቸውን እንዲገነዘቡ፣ በአግባቡ እንዲማሩና እንዲሰሩ፣ እና ለማህበረሰባቸው አስተዋፅኦ እንዲያበረክቱ የሚያስችል የአዕምሮ ደህንነት ሁኔታ ነው፤

NOW, THEREFORE, in accordance with Article 55 (1) of the Constitution of the Federal Democratic Republic of Ethiopia, it is hereby proclaimed as follows:

PART ONE
GENERAL PROVISIONS

1. Short Title

This Proclamation may be cited as “Health Service Administration and Regulation Proclamation No. 1362/2024”.

2. Definition

In this Proclamation, unless the context otherwise requires:

1/ “Health” means a state of complete physical, mental, and social well-being, and not merely the absence of disease or infirmity;

2/ “Health Service” means service of disease prevention, treatment, recovery and rehabilitation, health promotion, OR hospice care;

3/ “Health Institution” means any institution registered and granted certificate of competency by the Ministry or any Appropriate body to provide health services; and includes Institutions providing Complementary or Alternative Medicine and Traditional Medicines;

4/ “Health Related Institution” means any public service institution including educational institutions, prisons, Refugee camps and pensions, airports, places of worship, child care centers, geriatric centers, market places, gymnasium, massage parlors, hot water service centers, beauty salons, and other similar institutions;

5/ "Mental Health" means a state of mental well-being that enables people to cope-up with life's challenges, realize their potential, learn and work properly, and contribute to their communities;

፮/ “የምግብ እና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ ተቋም” ማለት የምግብ ወይም መጠጥ አገልግሎት ወይም ሁለቱንም የሚሰጥ በሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ባለው አካል የተመዘገበ እና የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት የተሰጠው ማንኛውም ተቋም ነው፤

፯/ “የአካባቢ ጤና አጠባበቅ” ማለት ከሰው አካል ውጭ ያሉ አካላዊ፣ ኬሚካላዊ ወይም ባዮሎጂካዊ ሁኔታዎችን እንዲሁም በአይወት ወይም በባህሪ ላይ ተጽዕኖ ያላቸውን ሁሉንም ተዛማጅ የጤና ችግሮችን በመከላከል ጤናን የሚደግፉ ከባቢያዊ ሁኔታዎችን መፍጠር ነው፤

፰/ “ቆሻሻ” ማለት ከኢንዱስትሪዎች፣ ከእርሻ ቦታዎች፣ ከትምህርት ቤቶች፣ ከመኖሪያ ቤቶች፣ ከንግድ ስፍራዎች፣ ከጤና ምርምር ተቋማት፣ ከመጻዳጃ ቤት ወይም ከሌሎች መሰል ተቋማት በፈሳሽ፣ ጋዝ ወይም ደረቅ መልክ የሚወጣና በሰው ወይም በእንስሳት ጤና ላይ ጉዳት የሚያደርስ ንጥረ ነገር ነው፤

፱/ “የጤና ባለሙያ” ማለት እውቅና ከተሰጠው የትምህርት ተቋም በጤና የትምህርት ዘርፍ የሰለጠነ እና የጤና አገልግሎት ለመስጠት በሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ባለው አካል የተመዘገበና የሙያ ፈቃድ የተሰጠው ሰው ነው፤

፲/ “የሙያ ፈቃድ” ማለት የጤና አገልግሎት ወይም የተደጋጋፊ ወይም አማራጭ የሕክምና አገልግሎት ወይም የባህል ህክምና አገልግሎት ለሚሰጥ ባለሙያ የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ነው፤

፲፩/ “የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት” ማለት አግባብ ያለው አካል የሚያወጣውን ደረጃ ወይም መስፈርት ላሟላ የጤና ተቋም የጤና ነክ ተቋም፣ የምግብና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ ተቋም፣ ማማከር አገልግሎት ለሚሰጥ ተቋም ወይም በሪፈራል ሥርዓት ተገልጋይን ወደ ውጪ ለሚልክ ወኪል የሚሰጥ የምስክር ወረቀት ነው፤

፲፪/ “የጤናው ዘርፍ የመንግስት ሠራተኛ” ማለት በጤናው ዘርፍ ውስጥ በጤና ባለሙያነት ወይም በድጋፍ ሰጭነት በመንግስት ተቀጥሮ የሚሰራ ማንኛውም ሰራተኛ ነው፤

6/ "Food and Beverage Service Provider" means any organization that provides food or beverage; or both services; which registered and granted certificate of competency from the Ministry or Appropriate Body;

7/ "Environmental Health Care" means creating an environment that supports health by preventing physical, chemical, and biological conditions outside the human body, as well as all related health problems and diseases that affect life and behavior;

8/ "Waste " means a liquid, gas, or solid substance that comes out of industries, farms, schools, houses, business places, health and research facilities, latrines, or similar facilities and harmful to a human or animals' health;

9/ "Health Professional" means a person who is trained in the field of health education from a recognized educational institution and is registered and licensed by the ministry or Appropriate Body to provide health services;

10/ "Professional License" means a certificate issued for a professional who provides health services or complementary or alternative medical services or traditional medical service;

11/ "Certificate of Competence" means a certificate issued for a health institution health related institution; food and beverage service providing institution, consultancy service providing institution or an agent who sends abroad a patient through referral system that meets the standards set by the appropriate body;

12/ "Public Health Worker" means a health professional or supporting staff employed by the government in the health sector;

፲፫/ “የተገልጋይ ፍቃድ” ማለት በሌላ ሕግ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የጤና አገልግሎት ለማግኘት ተገልጋዩ ወይም የተገልጋዩ የቅርብ ዘመድ ለጤና ተቋሙ ወይም ለጤና ባለሙያው በጽሁፍ፣ በቃል ወይም በምልክት የሚሰጠው ስምምነት ነው፤

፲፬ “የድንገተኛ ሕክምና አገልግሎት” ማለት ለተገልጋይ የሚሰጥ የሕይወት አድን የህክምና አገልግሎት ነው፤

፲፭/ “ሆስፒስ” ማለት በማይድን በሽታ የሚሰቃዩ እና የሕይወታቸውን ፍጻሜ የሚጠባበቁ ሰዎችን የህመም ስቃይ ለመቀነስ የሚሰጥ የጤና አገልግሎት ነው፤

፲፮/ “ሞት” ማለት የልብ እና የመተንፈሻ አካላት የአሰራር ሥርዓት መመለስ በማይችሉበት ደረጃ ሥራቸውን ሲያቆሙ ወይም የአንጎል ሞት ሲከሰት ነው፤

፲፯/ “የአንጎል ሞት” ማለት የአንጎል ክፍሎች ሙሉ በሙሉ መመለስ በማይችሉበት ደረጃ ስራቸውን ሲያቆሙ እና ይህም በሚመለከተው ባለሙያ ሲረጋገጥ ነው፤

፲፰/ “የፎረንሲክ ምርመራ” ማለት የወንጀል ድርጊትን ለማጣራት፣ ለህክምና ምርመራ ወይም ለምርምር ዓላማ የሚከናወን አገልግሎት ነው፤

፲፱/ “ተደጋጋፊ ወይም አማራጭ ሕክምና” ማለት ከዘመናዊ የጤና አገልግሎት ጋር በዘመናዊ መንገድ በተደጋጋፊነት ወይም በአማራጭነት እንዲሰጥ አግባብ ባለው አካል የተፈቀደ የጤና አገልግሎት ሲሆን የባህል ህክምናን አይጨምርም፤

፳/ “ባህላዊ ሕክምና” ማለት በልምድ የተገኘ እና በህብረተሰቡ ተቀባይነት ያገኘ ሐገር በቀል የሕክምና ዕውቀት ሲሆን ባህላዊ መድኃኒትን ወይም የእጅ ጥበብን በመጠቀም ከሚኒስቴሩ ወይም- አግባብ ካለፈ አካል ፍቃድ ባገኘ ሰው የሚሰጥ የጤና አገልግሎት ነው፤

፳፩/ “የቅድመ ጤና ተቋም የጤና አገልግሎት” ማለት ታካሚ ወደ ጤና ተቋም ከመድረሱ በፊት ሕይወትን ለማቆየት የሚሰጥ የሕክምና አገልግሎት ነው፤

13/ “Patient’s Consent” means, without prejudice to prescribed in other laws, a consent given in writing, oral or gesture to the health institution or health professional by a patient or his close relative to receive a health service;

14/ “Emergency Medical Service” means a lifesaving medical service provided to a patient;

15 “Hospice” means a health service that is provided to minimize pain as much as possible for the remainder of their lives to patients who are terminally ill and are waiting for the end of their lives;

16/ “Death” means irreversible failure of cardiovascular and respiratory system or a brain death;

17/ “Brain Death” means when parts of the brain stop working at a point where they cannot fully recover, and this is confirmed by a specialist;

18/ “Forensic Examination” means a service employed to investigate act of crime, clinical assessment or research objective;

19/ “Complementary or Alternative Medicine” means a health service that is permitted by the appropriate body to be provided with up to date way in complementary or alternative with modern health services; and does not include traditional medicine;

20/ “Traditional Medicine” means a health service that is an indigenous medical knowledge obtained by practice and accepted by the community and uses traditional medicine or handicrafts, and deliver by a person who obtains license from the Ministry or Appropriate body;

21/“Pre- Health Institution Health Service” means an emergency medical service provided to the patient precedent to his arrival at the health institution;

፳፪/ “የማግኘት ህክምና” ማለት በከባድ ህመም ላይ ለሚገኙ ሰዎች የሚሰጥ የህክምና አገልግሎት ነው።

፳፫/ “የተህድሶ ሕክምና” ማለት የተገልጋይን የአካላዊ፣ የስሜት ህዋሳት ወይም የአዕምሮ ውስንነትን ለመቅረፍ እና ለማሻሻል ተገልጋዩን መሠረት ባደረገ መልኩ በባለሙያ፣ በተገልጋዩ በራሱ፣ በተገልጋዩ ቤተሰብ ወይም ተገልጋዩን በሚንከባከበው ሰው የሚሰጥ የሕክምና አገልግሎት ነው።

፳፬/ “የአምቡላንስ ጤና አገልግሎት” ማለት የድንገተኛ ህክምና፣ በቅብብሎሽ ሂደት ወቅት ወይም ተጨማሪ የሕክምና አገልግሎት ለሚያስፈልገው ሰው አግባብ ባለው አካል ፈቃድ በተሰጠው ተቋም በየብስ፣ በአየር ወይም በውሃ መጓጓዣ ላይ የሚሰጥ የመጀመሪያ ወይም ጊዜያዊ የሕክምና እርዳታ አገልግሎት ነው።

፳፭/ “ሕዋስ” ማለት የሰው አካል የተገነባበት የተለየ እና የታወቀ ስራ የሚሰራ ሕይወት ያለው የሰው አካል የመጨረሻው ቅንጣት ነው።

፳፮/ “ሕብረ-ኅዋስ” ማለት ሽልን ሳይጨምር ከሰውነት አካል የሚወሰድ በቅርፅ፣ በይዘትና በተግባር ተመሳሳይ የሆነ የህዋስ ስብስብ ነው።

፳፯/ “አካል” ማለት ከሕብረ ህዋስ ስብስብ የተገነባ እና የተለየ ተግባር የሚያከናውን የሰውነት ክፍል ነው።

፳፰/ “ሙሉ አካል” ማለት በሕብረ-ህዋሳትና እና በአካላት ስብስብ የተዋቀረ የአንድ ሰው ሙሉ አካል ነው።

፳፱/ “ለጋሽ” ማለት ደም ፣ ህዋስ ፣ ህብረ ህዋስ ፣ የአካል ክፍል፣ አካል ወይም ሙሉ አካል ፈቃድ በተሰጠው ተቋም በኩል ለህክምና፣ ለምርምር ወይም ለትምህርት ዓላማ የሚለግስ ሰው ነው።

፴/ “ተቀባይ” ማለት ፈቃድ በተሰጠው ተቋም አማካኝነት ደም፣ ህዋስ፣ ህብረ ህዋስ፣ አካል ወይም ሙሉ አካል የሚቀበል ሰው ነው።

፴፩/ “ንቅለ-ተከላ” ማለት የተለገሰን ህዋስ፣ ህብረ ህዋስ፣ የአካል ክፍል ወይም አካል ለተቀባይ የሚሰጥበት የሕክምና አገልግሎት ነው።

22/ “Medical Recovery” means a medical service given to people who are seriously ill to heal or relieve pain;

23/ “Medical Rehabilitation” means a service performed by the professional, client, family or care giver that is centered on alleviating and improving the client's physical, emotional and mental limitations;

24/ “Ambulance Health Service” means first aid or temporary medical care provided by land, air or water transport, by the appropriate body licensed for an emergency treatment or referral or additional medical service;

25/ “Cell” means a living and smallest structural unit of a human body which performs a unique and well-known function;

26/ “Tissue” means a set of cells that are similar in shape, content and function excluding the embryo;

27/ “Organ” means a part of the body that is made up of a set of tissues and performs a special function;

28/ “Full Body” is the complete body of a person that is made up of a set of tissues and organs;

29/ “Donor” means a person who donates blood, cells, tissue, organ, part of an organ or body to an authorized institution for the purpose of treatment, research or education;

30/ “Recipient” means a person who receives blood, cells, tissue, organ or part of an organ for the purpose of treatment;

31/ “Transplant” means the medical service of implanting donated cells, tissue, organ, part of an organ to a recipient;

፴፪/ “የቅርብ ዘመድ” ማለት እንደቅደም ተከተላቸው የትዳር ንደኛ ወይም እንደ ባልና ሚስት አብረው የሚኖሩ ጥንዶች፣ ወላጅ፣ አሳዳጊ ወይም ልጅ፣ ወንድም፣ እህት፣ አያት፣ አክስት ወይም አጎት ነው።

፴፫/ “የባዮቴክኖሎጂ ውጤት” ማለት የሰውን ጤና ለማሻሻል በቴክኖሎጂ የተገኘ ህዋስ፣ ህብረ-ህዋስ፣ የአካል ክፍል ወይም አካል ነው።

፴፬/ “በቴክኖሎጂ የታገዘ የሥነ-ተዋልዶ አገልግሎት” ማለት የወንድ እና የሴት የዘር ፍሬን ከማህጸን ውጭ በማዋሃድ እና ወደ ማህጸን መልሶ በማስገባት ፅንሰ የመፍጠር የሕክምና ሂደት ነው።

፴፭/ “የዘር ፍሬ” ማለት ከተቃራኒ ጾታ ሰዎች የሚገኝ ህዋስ (የወንድ ስፕርም ወይም የሴት እንቁላል) ሲሆን ከተቃራኒ ጾታ ከሚገኝ የዘር ፍሬ ጋር ሲዋሀድ ፅንሰ መፍጠር የሚችል ነው።

፴፮/ “የዘር ውህድ” ማለት የዘር ፍሬን በማዋሃድ በመጀመሪያቹ ሰባት ቀናት ውስጥ የሚገኝ ሽል ነው።

፴፯/ “የጤና ምርምር ተሳታፊ” ማለት ምርምር እንዲካሄድበት ፈቃዱን የሰጠ ሰው ነው።

፴፰/ “የጤና መረጃ” ማለት የጤና አገልግሎት፣ የበሽታ ስርጭት፣ የአገልግሎት ሰጭ ተቋምና ባለሙያዎች መረጃ ነው።

፴፱/ “ኃይጅን” ማለት የግል ንጽህና፣ የምግብ ንጽህና እና የአካባቢ ንጽህና መጠበቅን የሚያመለክት ሆኖ የበሽታዎችን ስርጭት ለመከላከል የሚረዱ የንጽህና ሁኔታዎችንና ልምዶችን አግባብነት ባለው መስፈርት መሠረት መተግበርን የሚያመለክት ነው።

፵/ “ተቆጣጣሪ” ማለት በዚህ አዋጅ መሠረት በጤና ተቋማት፣ ጤና ነክ ተቋማት፣ ምግብ፣ መጠጥ አገልግሎት ሰጪ ተቋማት እና በዚህ አዋጅ መሠረት ቁጥጥር የሚደረግባቸው ተቋማት ላይ የቁጥጥር ተግባራትን ለማከናወን በሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ባለው አካል ሥልጣን የተሰጠው ባለሙያ ነው።

32/ “Close Relative” means spouse, couples who live as irregular union, parent, guardian, a child, brother, sister, grand parent, aunt or uncle, respectively;

33/ "Biotechnology Products" means a cell, tissue or organ that has been technologically advanced to improve human health;

34/ "Technology-Assisted Reproductive Services" Is the process of fertilization by incorporating the mail and female reproductive cells out of the uterus and inserting it back into the uterus;

35/ "Reproductive Cell" means a human multiplicative cell (sperm or egg) of the opposite sex that has capability to produce embryo when it is fertilized with reproductive cell of the opposite sex;

36/ “Embryo” means the concepts created during the first seven days of fertilization;

37/ “Health Research’s Participant” means a person who gives his consent for research to be conducted on him;

38/“Health Information” means information about health services, disease epidemiology, health service delivery institutions and professionals;

39/ “Hygiene” refers to the maintenance of personal hygiene, food hygiene, and environmental hygiene, and the application of appropriate hygiene practices and practices to prevent the spread of disease;

40/ “Inspector” means a professional authorized by the Ministry or appropriate body to perform inspection activities pursuant to this Proclamation on health institutions, health related institutions, food and beverage service providing institutions and institutions that are regulated according to this proclamation;

፵፩/ “አግባብ ያለው አካል” ማለት እንደቃሉ አግባብ የዚህ አዋጅ ድንጋጌ የሚመለከተው እና ለማከናወን በሕግ ሥልጣን የተሰጠው የመንግስት መዋቅር ነው፤

፵፪/ “ሚኒስቴር” ወይም “ሚኒስትር” ማለት እንደ ቅድም ተከተሉ የጤና ሚኒስቴር ወይም ሚኒስትር ማለት ነው፤

፵፫/ “ሰው” ማለት የተፈጥሮ ሰው ወይም በሕግ የሰውነት መብት የተሰጠው አካል ነው፤

፵፬/ ማንኛውም በወንድ ጾታ የተገለጸ አገላለጽ የሴት ጾታን ይጨምራል፡፡

፫. የተፈጻሚነት ወሰን

ይህ አዋጅ የጤና አገልግሎት አስተዳደር እና ቁጥጥርን በሚመለከት በዚህ አዋጅ በተጠቀሱ ጉዳዮች ላይ በመላ ሃገሪቱ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

ክፍል ሁለት

መብትና ግዴታዎች

፬. የተገልጋይ መብትና ግዴታ

፩/ ማንኛውም ተገልጋይ በፈቃደኝነት ላይ የተመሠረተ የጤና አገልግሎት የማግኘት መብት አለው፡፡

፪/ የተገልጋይ ዝርዝር መብትና ግዴታ የሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ ይወሰናል፡፡

፭. የጤና ተቋም ግዴታዎች

ማንኛውም የጤና ተቋም፡-

፩/ በዚህ አዋጅ የተደነገጉ እና ይህን አዋጅ ተከትለው በሚወጡ ሕጎች የሚደነገጉ የተገልጋይ መብቶችን የማክበር፤

፪/ ስለሚሰጠው አገልግሎትና የጤና አጠባበቅ ትምህርት አግባብነት ያለውን ወቅታዊ መረጃ እና የምክር አገልግሎት ለተገልጋዩ የመስጠት፤

፫/ በጤና ተቋሙ የፈረቃ ሥርዓት መሠረት የጤና ባለሙያዎች የሚፈራረቁበትን የተገልጋይ የርክክብ ሥርዓት የመዘርጋት፤

41/ “Appropriate Body” means as the term implies a government structure to which the provision of this Proclamation apply and empowered by law to implement it;

42 “Ministry or Minister” means Ministry or Minister of health respectively ;

43/ “Person” means a natural person or juridical person;

44/ Any expression in masculine gender includes the feminine.

3. Scope of Application

This Proclamation shall be applicable throughout the country on matters mentioned in this Proclamation regarding to the Administration and regulation of health services.

PART TWO

RIGHTS AND OBLIGATIONS

4. Rights and Obligations of a patient

1/ Every patient has the right to obtain consent based health service.

2/ The details of the rights and obligations of a patient shall be determined by the Regulation to be issued by the Council of Ministers.

5. Duties of a Health Institution

Any health institution shall have the following duties:

1/ TO respect the rights of patient stipulated on this proclamation and other laws enacted subsequent to this proclamation;

2/ To provide the client with an appropriate and up-to-date information about the service and health education and counseling he provides;

3/ To establish patient handover system during health professionals’ rotation based on the rotation system of the health institution;

፬/ ለሚሰጠው አገልግሎት በሕግ አግባብ ስልጣን የተሰጠው አካል ያወጣውን የጥራትና ደህንነት መስፈርት ወይም ደረጃ ያሟላ መሆኑን የማረጋገጥ፤	4/ To ensure that the services it provides fulfills the standard or quality set by the relevant body empowered by law;
፭/ ለተገልጋይ የሕክምና ማስረጃ የመስጠት፤	5/ To give medical certificate for a patient;
፮/ የቅሬታ አቀራረብና አፈታት ሥርዓት የመዘርጋት፤	6/ To establish a grievance handling system;
፯/ በተገልጋይ ወይም አግባብ ባለው አካል ሲጠየቅ በጤና ተቋሙ ውስጥ ስለተሰጠው አገልግሎትና ሌሎች ተያያዥ የሆኑ መረጃዎችን የመስጠት፤	7/ To provide information about the service provided in the health institution and other relevant information upon request by the client or an authorized body;
፰/ የተቋሙ የጤና ባለሙያ የሙያ ሥነ-ምግባሩን ጠብቆ እንዲሰራ የማመቻቸት፤ የመከታተል እና የመቆጣጠር፤	8/ To facilitate, supervise and control the health professional of the institution to adhere to professional ethics;
፱/ በተቋሙ ውስጥ የሙያ ሥነ-ምግባር ግድፈት በሚከሰትበት ጊዜ ለተቆጣጣሪ አካል የማሳወቅ፤	9/ To notify the regulatory body in the event of professional misconduct in the institution;
፲/ ተገልጋዮች እና ሠራተኞች ለተላላፊ በሽታዎች እንዳይጋለጡ የመከላከል እና የመቆጣጠር፤	10/ To do all the necessary preventive measures to protect patients and employees from communicable diseases;
፲፩/ ተፈጥሯዊ እና ሰው ሰራሽ አደጋዎች በሚከሰቱበት ጊዜ ምላሽ የመስጠት እና የጤና አገልግሎቱን ተደራሽ የማድረግ፤	11/ To respond in the event of natural and man-made disasters and make health services accessible;
፲፪/ ሰው ሰራሽ እና ተፈጥሯዊ አደጋዎች በሚከሰቱበት ጊዜ የተገልጋዮችን ደህንነት ለመጠበቅ አስፈላጊ እርምጃዎች መወስዳቸው እስኪረጋገጥ ድረስ እንክብካቤውን የማስቀጠል፤	12/ To continue to providing care in the event of man-made and natural disasters until the necessary measures have been taken to ensure the safety of the patient;
፲፫/ ለተግባር ትምህርት ሲመረጥ የጤና ሳይንስ ተማሪዎች የተግባር ትምህርት እንዲያደርጉ የመፍቀድ፤ የተግባር ትምህርት ሊደረግበት እንደሚችል ለተገልጋዩ በግልፅ የማሳወቅ እና የትምህርት ስራውን የመከታተል በጤና ተቋሙ ውስጥ የተግባር ትምህርቱንና የሚያውኩ ተግባራትን የመቆጣጠር፤	13/ To allow health science students to practice when selected for practical education; clearly inform the patient that students may practice on him, and supervise the practice of students, control activities that affect the practical education;
፲፬/ በተግባር ትምህርት ወቅት በክትትል ጉድለት ምክንያት በተገልጋዩ ላይ ለሚደርስ ጉዳት ከማሰልጠኛ ተቋሙ ጋር በጋራ ኃላፊነት የመውሰድ፤	14/ TO take joint responsibility with the traqining institution for any damage sustained on patient for lack of supervision during practical training;
፲፭/ በሕክምና አገልግሎት አሰጣጥ ወቅት በተገልጋይ ላይ ለሚያደርስ ጉዳት የኃላፊነት መድሀን የመግባት፤	15/ To take liability insurance for damage caused on the patient during the provision of medical services;
፲፮/ ልዩ ትኩረት የሚሹ የህብረተሰብ ክፍሎችን ያማከለ የጤና አገልግሎት የመስጠት፤	16/ To provide health services that Incorporates members of society that require special attention;

፲፯/ የህመም ማስታገሻ መድኃኒቶችን የማቅረብና ለሚያስፈልጋቸው ተገልጋዮች የመስጠት፤

፲፰/ በጤና ላይ ለሚደረግ የጥናት ምርምር የመተባበር፤

፲፱/ የጤና መረጃን ሚስጥራዊነት የመጠበቅ፤ ደህንነት የማረጋገጥ፤ በመረጃ ቋት የማስቀመጥ፤

፳/ በተሰጠው የአገልግሎት ደረጃ መሠረት ለህፃናት፣ ለነፍሰ ጡር ሴቶች፣ ለእናቶች እና ለሌሎች የህብረተሰብ ክፍሎች የመከላከያ ክትባት የመስጠት፤

፳፩/ በሕግ መሠረት የሚወሰን የበጎ ህክምና አገልግሎት የመስጠት፤ እና

፳፪/ በተቋሙ ውስጥ የሚሰጥ የጤና አገልግሎት፣ የመድኃኒት ወይም ክትባት በተገልጋይ ላይ የሚከሰትን የጎንዮሽ ጉዳት ክስተት አግባብነት ላለው አካል ሪፖርት የማድረግ ኃላፊነት እና ግዴታ አለበት፡፡

ክፍል ሶስት

ስለ ጤና አገልግሎት አሰጣጥ

፮. የጤና አገልግሎት መርሆዎች

፩/ ማንኛውም የጤና አገልግሎት አሰጣጥ፡-

ሀ) ጥራት ያለው፣ ተደራሽ፣ የህብረተሰቡን የመክፈል አቅም እና ፍትሃዊ ተጠቃሚነትን ያገናዘበ፤

ለ) የተገልጋዩን በእኩልነት የመስተናገድ ወይም እኩል እድል ሁኔታን ከሚያስቀር ወይም ከሚያጠብ አድልዎ ነጻ ፣ ተጠያቂነት ያለበት እና ሙያዊ ሥነ-ምግባርን የተላበሰ መሆን አለበት፡፡

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ለ) ስር የተደነገገው ቢኖርም ድንገተኛ ታካሚዎች፣ ራሳቸውን የሳቱ እና ጽኑ ታካሚዎች፣ ለሴቶች፣ ህፃናት፣ አረጋውያን፣ አካል ጉዳተኞች ለመንከባከብ ሲባል አዎንታዊ ልዩነት ይደረጋል፡፡

፯. ስለ ክትባት

፩/ ማንኛውም ወላጅ፣ አሳዳጊ ወይም ሌላ በሕግ ኃላፊነት የተጣለበት ሰው ለህፃናት የሚሰጥ ክትባትን የማስከተብ ኃላፊነት አለበት፡፡

17/ avail and provide anti pain medicines to patients in need;

18/ TO cooperate for health research conducted ;

19/ TO maintain health information in a database and ensure its confidentiality and safety;

20/ To Provide immunizations to children, pregnant women, mothers and other members of the community based on the service rank given to it;

21/ To provide Volunteer medical services determined by law; and

22/ To report the occurrence for appropriate body on the side effect of medical services, medication and vaccination provided to the client.

PART THREE

PROVISION OF A HEALTH SERVICE

6. Principles of Health Services

1/ Any health service provision shall:

a) be of good quality, accessible, affordable and equitable;

b) be free from discrimination that prevents or diminishes the equal treatment or equal opportunity of the patient; have accountability and adhere to professional ethics.

2/ Notwithstanding Sub-Article (1) (b) of this Article, positive distinction may be made for the care of emergency patients, unconscious and intensive care patients, women, children, the elderly, persons with disabilities.

7. About Vaccination

1/ Every parent, guardian or other person responsible by law shall vaccinate vaccines given for children.

፪/ ማንኛውም ሰው በሃገር አቀፍ ደረጃ ወረርሽኝን ለመከላከልና በሽታን ለማጥፋት በአስገዳጅነት እንዲወሰዱ በሚኒስቴሩ የሚለዩ ክትባቶችን የመውሰድ ግዴታ አለበት፡፡

፭. የቅድመ ጤና ተቋም የጤና አገልግሎት

፩/ ማንኛውም አገልግሎት ሰጭ ተቋም የመጀመሪያ ህክምና እርዳታ መስጫ ቁሳቁስ እና በመጀመሪያ የህክምና እርዳታ አሰጣጥ ስልጠና የወሰደ ሠራተኛ የማሟላት ግዴታ አለበት፡፡

፪/ ማንኛውም ሰው የቅድመ ጤና ተቋም እና የአምቡላንስ ጤና አገልግሎት ለመስጠት ከሚመለከተው አካል ፈቃድ ማግኘት አለበት፡፡

፫/ ማንኛውም የቅድመ ጤና ተቋም የጤና አገልግሎት የሚሰጥ ሰው የድንገተኛና የአምቡላንስ ጤና አገልግሎት የመስጠት ግዴታ አለበት፡፡

፬. የተገልጋይን ፈቃድ ስለማግኘት

፩/ የህክምና አገልግሎት የሚሰጠው ሕክምናው እንዲሰጠው ተገልጋዩ ወይም የተገልጋዩ የቅርብ ዘመድ ሲፈቅድ ብቻ ነው፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ፈቃዱን የሚሰጥ ሰው ፈቃድ ለመስጠት በሕግ ችሎታ ያለው መሆኑን አለበት፡፡

፫/ ለተግባር ትምህርት ወደ ተመረጠ የጤና ተቋም የሚመጣ ተገልጋይ ስለተግባር ትምህርቱ መረጃ ተሰጥቶት የጤና ሳይንስ ተማሪዎች በትምህርት ደረጃቸው መሠረት የተግባር ትምህርት እንዲያከናውኑ ፈቃዱን እንደሰጠ ይቆጠራል፡፡

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት ለተገልጋዩ ስለሚሰጠው መረጃና የጤና አገልግሎት ዝርዝር ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) ስር የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የተገልጋዩ የጤና ችግር ከባድ እና ሚስጥራዊ ሕክምና የሚጠይቅ ሆኖ ሲገኝ እድሜው ከ፲፬ እስከ ፲፰ ዓመት የሆነው ተገልጋይ ራሱ ፈቃድ ሊሰጥ ይችላል፡፡

2/ Every person shall obliged to take a mandatory vaccines designated by the Ministry on nation-wide to prevent epidemic and abolish diseases.

8. Pre-Health Institution Medical Service

1/ Any service providing institution shall fulfill first aid medical supplies and staff who have received first aid training.

2/ Any person who provides pre-health institution and ambulance health service shall obtain permission from the relevant body.

3/ Any person who provides pre-health institution medical service shall provide emergency and ambulance health services.

9. Obtaining Patient's Consent

1/ Medical services shall be provided only by obtaining consent from the Patient or his close relative.

2/ Any person who gives consent in accordance with Sub-Article (1) of this Article shall be a person who has the legal capacity.

3/ A patient who comes to a selected Health Institution for practical education, given well informed about the practical training, is considered to have granted his consent for the practical training by health science students as per their level of education.

4/ The details information and service given for the patient based on Sub-Article (3) of this Article shall be determined by the Directive to be issued by the Ministry.

5/ Without prejudice to Sub-Article (2) of this Article, any person between 14 and 18 years of age may give consent by himself for medical care depending on the severity and confidentiality of his health problems of the patient.

<p>፮/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ-አንቀጽ (፩)፣ (፪) እና (፫) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የተገልጋዩ ፈቃድ ሳይገኝ የህክምና አገልግሎት መስጠት የሚቻለው፦</p> <p>ሀ) ተገልጋዩ ለህብረተሰብ ጤና አደጋ በሆነ በሽታ የተያዘ ሲሆን፤</p> <p>ለ) ተገልጋዩ በግልፅ ወይም በማንኛውም መልኩ የሕክምና አገልግሎቱን እንደማይፈልግ ሳያሳውቅ ቀርቶ ህክምናውን ማዘግየት በተገልጋዩ ጤንነት ላይ ዘላቂ ጉዳት ወይም ሞት የሚያስከትል ከሆነ፤</p> <p>ሐ) የተገልጋዩን ፈቃድ ለማግኘት በማይቻልበት ድንገተኛ ህክምና ጊዜ ተገልጋዩ ፈቃዱን ለመስጠት ብቁ ያልሆነ ከሆነና የቅርብ ዘመዱ ፈቃዱን ለመስጠት እምቢተኛ ሲሆንና በህክምና ቡድኑ የሕይወት ማዳን እርዳታ መስጠት አስፈላጊ መሆኑ ሲታመንበትና በህክምና ቡድኑ ሲወሰን፤</p> <p>መ) በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፮) (ሐ) የተጠቀሰው አንደተጠበቀ ሆኖ እድሜው ከ፲፰ አመት በታች የሆነ እና ወላጅ ወይም ህጋዊ ሞግዚት ወይም አሳዳጊ የሌለው ህጻን ከሆነ አግባብ ያለው አካልን በማሳወቅ ይሆናል፤</p> <p>ሠ) አግባብ ባለው አካል ወይም በሌላ ሕግ ምርመራ ወይም ሕክምና መደረግ ያለበት መሆኑ አስገዳጅ ሆኖ ሲገኝ እና ሲታዘዝ ነው፡፡</p> <p>፯/ ለዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) (ሐ) አፈጻጸም ሲባል የህክምና ቡድኑ ማለት ቢያንስ ሶስት የህክምና ባለሙያ የያዘ ሆኖ ከሶስቱ አንዱ ተገልጋዩን የሚከታተለው የህክምና ባለሙያን የያዘ ነው፡፡</p>	<p>6/ Without prejudice to Sub-Articles (1), (2) and (3) of this Article, medical services may be provided without the consent of the client if:</p> <p>a) the patient is infected with a disease that endangers public health;</p> <p>b) the patient does not expressly or in any way expresses his decision to decline the medical services and if the treatment delay is anticipated to cause permanent harm to the client's health;</p> <p>c) the patient is ineligible to give consent in the event of an emergency and his close relatives refuses to grant consent and decided by the medical team that its necessary to give lifesaving assistance;</p> <p>d) without prejudice to paragraph (c) of Sub-Article (6) of this Article, a child under 18 years of age and does not have a parent or legal guardian or custodian, by notifying the appropriate body;</p> <p>e) It is deemed necessary to subject to examination or treatment and ordered by the appropriate body or other law.</p> <p>7/ For the purpose of Sub-Article (5) (c) of this Article, medical team means a team of minimum three health professionals of which one of them is the one who is treating the patient.</p>
<p>፲. ስለ ድንገተኛ ህክምና አገልግሎት</p> <p>ማንኛውም የጤና ተቋም፦</p> <p>፩/ የድንገተኛ እና ሕይወት አድን ህክምና አገልግሎት የመስጠት፤</p> <p>፪/ የአካባቢውን ማህበረሰብ የአደጋ ተጋላጭነትን ወይም የድንገተኛ ህክምና አገልግሎት ፍላጎትን ከግምት ያስገባ የድንገተኛ አደጋ ምላሽ ዝግጅት የማድረግ፤ እና</p>	<p>10. Emergency Medical Service</p> <p>Any health institution shall:</p> <p>1/ provide emergency and life-saving medical services;</p> <p>2/ be prepared and provide emergency response by considering the surrounding society disaster vulnerability, emergency medical service necessity; and</p>

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገው እደተጠበቀ ሆኖ አግባብ ካላቸው አካላት ጋር በመሆን አደጋና ወረርሽኝ ወይም ሌሎች የድንገተኛ ህክምና አገልግሎት የሚፈልጉ ሁኔታዎች በተከሰተበት ቦታ ሁሉ የድንገተኛ ህክምና እርዳታ የመስጠት ግዴታ አለበት፡፡

፲፩. ስለ ተገልጋይ ቅብብሎሽ ሥርዓት

፩/ ማንኛውም ጤና ተቋም፡-

ሀ) የድንገተኛ እና መደበኛ ሕክምና አገልግሎት ለተገልጋዩ መስጠት ያልቻለ እንደሆነ ተገቢውን የሕይወት አድን እርዳታ በማድረግ አስፈላጊውን አገልግሎት ሊያገኝ ወደሚችልበት አግባብ ያለው የጤና ተቋም የቅብብሎሽ ሥርዓቱን በመከተል ከተሟላ መረጃ ጋር የማስተላለፍ፤ እና

ለ) የህክምና የቅብብሎሽ ሥርዓቱን ተከትሎ የመጣለትን ተገልጋይ የመቀበልና በደረጃው እየሰጠ ያለውን የጤና አገልግሎት የመስጠት ግዴታ አለበት፡፡

፪/ ማንኛውም ተገልጋይ ያጋጠመው የጤና ችግር ከሃገሪቱ የጤና አገልግሎት ደረጃ በላይ ከሆነ ከሃገር ውጭ እንዲታከም በህክምና ቦርድ የፀደቀ የህክምና ማስረጃና ፈቃድ ማግኘት አለበት፡፡

፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) በተጠቀሰው አግባብ የውጭ ሀገር ህክምና አገልግሎት የሚያስፈልገውን ተገልጋይ ወደ ውጪ የሚልክ ወይም ከውጪ ህክምና ተቋም ጋር የሚያገናኝ ተቋም የብቃት ማረጋገጫ ፍቃድ ከሚኒስቴሩ ማግኘት አለበት፡፡ ዝርዝሩ ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

፲፪. የማገገምና የህክምና ተሃድሶ አገልግሎት

፩/ የማገገምና የህክምና ተሃድሶ አገልግሎት ለዚሁ ዓላማ ልዩ ፈቃድ በተሰጠው ተቋም ወይም የጤና ተቋም ወይም በቤት ውስጥ ሊሰጥ ይችላል፡፡

፪/ ማንኛውም የጤና ተቋም ተገቢውን የማገገምና የህክምና ተሃድሶ አገልግሎት መስጠት አለበት፡፡

3/ without prejudice to the provisions of Sub-Article (1) of this Article, provide emergency medical services with relevant bodies wherever there is a disaster and epidemic or other conditions requiring emergency medical service.

11. Patient Referral System

1/ Any health institution shall:

a) refer a patient to the appropriate health institution with complete information in accordance with the referral system, after providing basic lifesaving support, if the patient's health problems are beyond the capacity of the health institution; and

b) It is obliged to accept a patient who comes in accordance with the referral system and provide the health service provided by the step.

2/ Any patient shall obtain the medical board evidence and permission to get treatment abroad, if his health problem is beyond the capacity of the country's health service.

3/ An institution that sends a patient who needs abroad medical services or connects them with a foreign medical institution in the manner mentioned in Sub-Article (2) of this Article shall obtain a certificate of competence from the Ministry. details shall be determined by the Directive to be issued by the Ministry.

12. Recovery and Medical Rehabilitation Service

1/ Recovery and medical rehabilitation services may be provided in an institution licensed for such service or health institution or at home.

2/ Any health institution shall provide an appropriate recovery and medical rehabilitation services.

፫/ የማገገምና የተሃድሶ ህክምና አገልግሎት በጤና ባለሙያ ወይም ስልጠና በተሰጠው ማንኛውም ሰው ሊሰጥ ይችላል፡፡

፲፫. ስለ ሆስፒሴል እንክብካቤ

፩/ የሆስፒሴል እንክብካቤ በጤና ባለሙያ ወይም ስልጠና በተሰጠው ማንኛውም ሰው ሊሰጥ ይችላል፡፡

፪/ የሆስፒሴል እንክብካቤ የሚሰጠው ተገልጋይ የቅርብ ዘመዶች ስለተገልጋዩ የበሽታ ክብደት፣ ደረጃና ስለሚያስከትለው ውጤት ሊያውቁ ይገባል፡፡

፫/ በማንኛውም ሁኔታ የተገልጋይን ሕይወት የሚያሳጥር የሕክምና ተግባር መፈፀም የተከለከለ ነው፡፡

፲፬. በመሳሪያ ብቻ የተመሰረተ የአተነፋፊስ ሥርዓት ስለሚቋረጥበት ሁኔታ

፩/ የልብ እና የመተንፈሻ አካላት የአሰራር ሥርዓት መመለስ በማይችልበት ደረጃ ሥራቸውን ሲያቆሙ ወይም የአንጎል ሞት ሲረጋገጥ በመሳሪያ ላይ የተመሰረተ የአተነፋፊስ ሥርዓትን ሶስት አግባብነት ባላቸው ባለሙያዎች ውሳኔ ማቋረጥ ይቻላል፡፡

፪/ የዚህ አንቀጽ ዝርዝር አፈጻጸም ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

፲፭. ስለ ፎረንሲክ ምርመራ አገልግሎት

፩/ በሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ባለው አካል የተፈቀደለት ጤና ተቋም በሕግ ሥልጣን ከተሰጠው አካል ጥያቄ ሲቀርብለት ከወንጀል ጋር ተያያዥነት ያለው የፎረንሲክ ምርመራ አገልግሎት ይሰጣል፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ስር ከተጠቀሰው አግባብ ውጭ የፎረንሲክ ምርመራ አገልግሎት የሚሰጠው ምርመራው በሚደረግለት ሰው እና በጤና ተቋሙ መካከል በሚደረግ ስምምነት መሠረት ብቻ ነው፡፡

፲፮. ስለአስከሬን አያያዝና ዝውውር

፩/ በሕግ ሥልጣን የተሰጠው አካል ካልፈቀደ በስተቀር የሰው አካል ክፍልን፣ አስከሬንን ወይም አጽምን ወደ ሃገር ውስጥ ማስገባት ወይም ከሃገር ማስወጣት፣ የተከለከለ ነው፡፡

3/ Recovery and medical rehabilitation service may be provided by a health professional or anyone trained for that purpose.

13. Hospice Care

1/ Hospice care may be provided by a health professional or any person trained for the purpose.

2/ The close relatives of the patient receiving hospice care shall be informed about the severity, stage of the illness and its consequences.

3/ It is prohibited to commit euthanasia in any case.

14. Termination of Only Ventilator Assisted Breathing

1/ Ventilator assisted breathing shall only be interrupted by decision of three relevant professionals, when irreversible failure of cardiovascular and respiratory system or brain death is confirmed.

2/ The implementation of this article shall be determined by a directive issued by the ministry.

15. Forensic and Toxicology Examination

1/ The health institution authorized by the ministry or appropriate body may provide crime related forensic and toxicology services at the request of the authorized body.

2/ Forensic examination services other than stipulated on sub-article (1) of this article shall be provided only according to an agreement between the person requesting for the examination and the health institution.

16. Handling and Transfer of Dead Body

1/ It is prohibited to allow Part of human body or dead body or human remains either to enter or leave the country without the approval of the authorized organ by the law.

፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም በዓለም አቀፍ የጤና ቁጥጥር ደንብ መሠረት ቁጥጥር የሚደረግበት ተላላፊ በሽታ ያለበትን አስከሬን በማንኛውም ሁኔታ ማዘዋወር የተከለከለ ነው፡፡

፫/ ማንኛውም ሰው አስከሬንን ወይም አጽምን ለመቅበር፣ ቆፍሮ ለማውጣት፣ ለማዘዋወር አግባብ ያለው አካል ያወጣውን የጤና አጠባበቅ መስፈርት ማሟላት አለበት፡፡

፲፮. አስከሬንን ለምርምር ወይም ለማስተማር አገልግሎት ስለመጠቀም

፩/ አስከሬንን ለማስተማሪያነት ወይም ለምርምር ማዘጋጀት የሚችለው በሚኒስቴሩ ወይም አግባብነት ባለው አካል ፍቃድ ያገኘ የጤና ተቋም ነው፡፡

፪/ ማንኛውም አስከሬንን ለማስተማሪያነት ወይም ለምርምር እንዲያዘጋጅ የተመረጠ ተቋም ያዘጋጀውን አስከሬን ከሌላ የማስተማሪያ እና የምርምር ተቋም ጋር በሚያደርገው ስምምነት መሠረት አስከሬንን ለማስተማሪያነት እና ለምርምር ተግባር እንዲውል ሊሰጥ ይችላል፡፡

፫/ የጤና ሳይንስ ትምህርት ወይም የምርምር ተቋማት አስከሬንን ለማስተማሪያና ለምርምር ተግባር መጠቀም ይችላሉ፡፡

፬/ አስከሬንን ለትምህርት ወይም ለምርምር አገልግሎት መጠቀም የሚቻለው ሟቹ በሕይወት በነበረበት ወቅት አግባብ ባለው አካል ፊት ሙሉ ሰውነቱን ለመለገስ ፈቃዱን ሰጥቶ ከሆነ ነው፡፡

፭/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) ቢኖርም የሟቹ የቅርብ ዘመድ ቀርቦ አስከሬኑን ለመውሰድ በአስራ አምስት ቀናት ውስጥ ካልጠየቀ ጉዳዩ የሚመለከተውን የመንግስት አካል በማሳወቅ አስከሬንን ለትምህርት ወይም ለምርምር አገልግሎት መጠቀም ይቻላል፡፡

፮/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፭) እንደተጠበቀ ሆኖ አስከሬኑ ለምርምር ወይም ለተማሪዎች የተግባር ልምምድ በመዘጋጀት ላይ ባለበት ወቅት የቅርብ ዘመዱ አስከሬኑን ለመውሰድ ከጠየቀ የመውሰድ መብት አለው፡፡

2/ Notwithstanding to the provision of Sub-Article (1) of this Article, no one shall transport a dead body infected by communicable disease regulated by international health regulations.

3/ Any person shall observe the requirements set by the appropriate body to bury, exhume or transport dead body or human remains.

17. Use of Dead Body for Medical Research or Education Purpose

1/ Preparing dead body for teaching or research purpose is allowed only for health institutions authorized by the Ministry or relevant body.

2/ An institution selected to prepare the dead body for teaching or research, based on the agreement it has made with the teaching or research institution, may handover the body it prepared for teaching or research purpose.

3/ Health science education or research institutions may use dead body for education or research purpose.

4/ The dead body may be used for educational or research purposes only if the deceased has given his consent to donate his entire body while he was alive.

5/ Notwithstanding to Sub-Article (4) of this Article, the body of the deceased may be used for educational or research purposes by informing the relevant government body only if the close relative of the deceased has not claimed the body within fifteen days.

6/ Without prejudice to Sub-Article (5) of this Article, the close relative of the deceased has the right to take the body, if he claims while it is on preparation for education or research.

፯/ አግባብ ያለው አካል ለህብረተሰብ ጤና እና ደህንነት ሥጋት የሚሆን አዲስ የተከሰተ በሽታ ምንነት፣ መንስኤ፣ ህክምና ወይም መከላከያ ለመለየት አስፈላጊ ሆኖ ሲያገኘው የአስከሬን ምርመራ ሊያደርግ ይችላል፡፡

፰/ አስከሬንን ለትምህርት ውይም ለምርምር ተግባር የሚጠቀም ተቋም ተግባሩን ሲያጠናቅቅ ለአስከሬን ሊሰጥ የሚገባውን ክብር ባሟላ ሁኔታ እንዲቀበር የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡

፱/ የዚህ አንቀጽ ዝርዝር አፈፃፀም ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናል፡፡

፲፰. ስለ ባህል ፣ ተደጋጋፊ እና አማራጭ ህክምና አገልግሎት

፩/ ማንኛውም ሰው አግባብ ካለው ሕጋዊ አካል ፈቃድ ሳያገኝ የባህል ፣ ተደጋጋፊ እና አማራጭ ህክምና አገልግሎት ሊሰጥ አይችልም፡፡

፪/ ማንኛውም ሰው አግባብ ባለው አካል ከተፈቀደለት የስራ አድራሻ ውጭ አገልግሎቱን መስጠት አይችልም፡፡

፫/ የዚህ አንቀጽ አፈፃፀም ሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ ይወሰናል፡፡

ክፍል አራት
ስለ ልዩ የጤና አገልግሎቶች

ንዑስ ክፍል አንድ
ስለ አዕምሮ ጤና አገልግሎት

፲፱. የአዕምሮ ጤና አገልግሎት አሰጣጥ

፩/ ማንኛውም የጤና ተቋም፡-

ሀ) ደረጃው በሚፈቅደው መሠረት የአዕምሮ ሕክምና አገልግሎት የመስጠት ግዴታ አለበት፤

ለ) የታካሚው የአእምሮ ጤና ችግር ከጤና ተቋሙ አቅም በላይ በሚሆንበት ወቅት አስፈላጊውን የድንገተኛ ህክምና እርዳታ በመስጠት ለተጨማሪ ሕክምና የመላክ፤ እና

7/ Where the appropriate body finds it necessary to identify the nature, cause, treatment or prevention of a new disease that poses a threat to public health and safety, post-mortem examination may be made.

8/ The institution that uses the body for education or research purpose shall have the duty to bury the body with due respect.

9/ The detail implementation of this provision shall be determined by the Directive to be issued by the Ministry.

18. Traditional, Complementary and Alternative Medical Services

1/ No person shall provide traditional or complementary and alternative medical service without obtaining permission from the appropriate body.

2/ No person shall provide traditional and complementary or alternative health service out of the registered address permitted by the appropriate body.

3/ The implementation of this Article shall be determined by the Regulation issued by the Council of Ministers.

PART FOUR
SPECIAL HEALTH SERVICES

SUB-PART ONE
MENTAL HEALTH SERVICE

19. Mental Health Service Provision

1/ Every health institution shall:

a) provide mental health service in accordance with its level of standard;

b) refer for further treatment after providing appropriate emergency health service when the mental health problem of the patient is beyond its capacity; and

<p>ሐ) የታካሚውን መሠረታዊ ፍላጎት እና ሌሎች የአዕምሮ ጤና ችግሩን ደረጃ ያገናዘበ ድጋፍ የማሟላት ግዴታ አለበት፡፡</p> <p>፪/ የአዕምሮ ጤና አገልግሎት በታማሚው ወይም በቅርብ ዘመድ ወይም በሞግዚት ወይም በማንኛውም ተቋም ጠያቂነት ሊሰጥ ይችላል፡፡</p> <p>፫/ ታካሚው በራሱ ላይ ወይም በሌሎች ሰዎች ላይ ጉዳት እንደሚያደርስ የጤና ተቋሙ ሲያምን ከሌሎች ታካሚዎች ለይቶ ደህንነቱ በተጠበቀ ቦታ ተገቢውን ህክምና ሊሰጥ ይችላል፡፡</p> <p>፬/ የአዕምሮ ሕክምና ታካሚ የቅብብሎሽ ሥርዓቱን ሳይጠብቅ የሕክምና አገልግሎት የማግኘት መብት አለው፡፡</p> <p>፭/ ታካሚው በራሱ ወይም በሌሎች ሰዎች ላይ አደጋ ያደርሳል ተብሎ ሲታመን ተገድዶ ወደ ህክምና ተቋም እንዲገባ እና ህክምና እንዲያገኝ ሊደረግ ይችላል፡፡</p>	<p>c) fulfill the patient's basic needs and other mental health support while providing mental health services.</p> <p>2/ Mental health services may be provided upon the request of the patient or close relative or guardian or any institution.</p> <p>3/ A health institution may provide an appropriate health service in a safe and isolated place when it is believed that the patient may cause harm on himself or others.</p> <p>4/ A person who is mentally ill has the right to get mental health services without referral system.</p> <p>5/ A mentally ill person who is believed to harm himself or others shall be forced to go to a health institution and receive treatment.</p>
<p>፳. የአዕምሮ ጤና የፎሬንሲክ ምርመራ እና የሕክምና አገልግሎት</p> <p>፩/ የአዕምሮ ጤና የፎሬንሲክ ምርመራ እና የህክምና አገልግሎት የሚሰጠው ጥያቄው በሕግ ሥልጣን በተሰጠው አካል ሲቀርብ ነው፡፡</p> <p>፪/ የአዕምሮ ጤና የፎሬንሲክ ምርመራ እና የህክምና አገልግሎት በጤና ተቋም፣ በፖሊስ ጣቢያ ወይም በማረሚያ ቤት ውስጥ ሊሰጥ ይችላል፡፡</p> <p>፫/ የአዕምሮ ጤና የፎሬንሲክ ምርመራና ህክምና አገልግሎት በአዕምሮ ጤና ባለሙያ ወይም በህክምና ቡድን ይሠጣል፡፡</p>	<p>20. Mental Health Forensic Examination and Treatment</p> <p>1/ Mental health forensic examination and treatment shall be provided at the request of an authorized body.</p> <p>2/ Mental health forensic examination and treatment may be provided at health institution, police station or prison.</p> <p>3/ Mental health forensic examination and treatment shall be provided by a mental health professional or a team of health professionals.</p>
<p><u>ንዑስ ክፍል ሁለት</u></p> <p><u>የደም፣ ህዋስ፣ ህብረ ህዋስ፣ የአካል ክፍል ወይም የአካል ልገሳ እና የንቅለ-ተከላ ህክምና አገልግሎት</u></p>	<p><u>SUB-PART TWO</u></p> <p><u>BLOOD, CELL, TISSUE, ORGAN PART OR ORGAN DONATION AND TRANSPLANT SERVICES</u></p>
<p>፳፩. ስለ ልገሳ</p> <p>፩/ ማንኛውም ሰው አግባብነት ባለው አካል ፊት ቀርቦ በሚሰጠው ፈቃድ መሠረት ደም፣ ህዋሱን፣ ህብረ ህዋሱን፣ የአካል ክፍሉን፣ አካሉን መለገስ ይችላል፡፡</p> <p>፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት የሰጠውን ፈቃድ ንቅለ ተከላ ከመካሄዱ በፊት በማንኛውም ጊዜ ሊሸር ይችላል፡፡</p>	<p>21. Donation</p> <p>1/ Any person may donate his blood, blood products, cell, tissue, organ part or organ voluntarily and without any pressure or influence, upon giving his consent before the appropriate body.</p> <p>2/ The donor may revoke his consent given under Sub-Article (1) of this Article at any time before the transplantation.</p>

፫/ ማንኛውም ሰው ደም፣ ህዋስ፣ ህብረ ህዋስ፣ የአካል ክፍል ወይም አካል መለገስ የሚችለው ለዚህ ዓላማ ሲባል ለሚቋቋመው ተቋም ብቻ ነው፡፡

፳፪. ስለ ንቅለ-ተከላ ህክምና አገልግሎት

የህዋስ፣ የሕብረ - ህዋስ፣ የአካል ክፍል እና የአካል ንቅለ ተከላ ህክምናን ማከናወን የሚችለው የተቀባዩን ሕይወት ለማቆየት ወይም የሰውነት አቋሙን ለማስተካከል ሌላ የተሻለ አማራጭ መንገድ የማይገኝ መሆኑ በህክምና ቦርድ ሲረጋገጥ ብቻ ነው፡፡

፳፫. የጤና ተቋም ኃላፊነትና ግዴታ

ማንኛውም ልገሳ የሚያስተባብር ተቋም ወይም ንቅለ ተከላ አገልግሎት የሚሰጥ የጤና ተቋም፡-

፩/ የልገሳና ንቅለ ተከላ ሃገራዊ ደረጃን የማሟላት፤

፪/ የልገሳ እና የንቅለ ተከላ አገልግሎት ሂደት ያለአድልዎ የመስጠት፤

፫/ ለተቀባዩ የሚሰጠው ህዋስ ወይም ህብረ-ህዋስ ወይም የአካል ክፍል ወይም አካል ደህንነቱና ጥራቱ የተረጋገጠ መሆኑን የማረጋገጥ ግዴታ አለበት፡፡

፳፬. ክልከላ

፩/ ማንኛውም ሰው በሽያጭ ወይም ሌላ ኢኮኖሚያዊ ጥቅም ለማግኘት ሲባል ደም፣ ህዋስ፣ ህብረ ህዋስን፣ የአካል ክፍል እና አካልን መለገስም ሆነ መቀበል የተከለከለ ነው፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ስር የተደነገገው ቢኖርም ልገሳ ለማድረግ ወይም ንቅለ ተከላ አገልግሎት ለማግኘት የሚወጡ ወጪዎች እንደ ክፍያ ወይም ስጦታ አይቆጠሩም፡፡

፫/ ከሕጋዊ የልገሳ ሥርዓት ውጭ የተገኘ አካል፣ የአካል ክፍል፣ ሕብረ ህዋስ ወይም ህዋስ አገልግሎት ላይ ማዋል የተከለከለ ነው፡፡

፳፭. ከሞት በኋላ ተፈፃሚ ስለሚሆን ልገሳ

፩/ ማንኛውም ሰው ሕይወቱ ሲያልፍ ህዋሱን፣ ህብረ ህዋሱን ፣ የአካል ክፍሉን ወይም አካሉን ለመለገስ ፈቃዱን አግባብነት ላለው አካል ሊሰጥ ይችላል፡፡

3/ A donor shall donate blood, blood products, cell, tissue, organ part or organ only to an institution established for such purpose.

22. Transplant Service

Cell, tissue, organ part and organ transplantation takes place only where the medical board approves that there is no other better alternative in keeping the recipient alive or stabilizing his health condition.

23. Obligations and Responsibilities of Health Institution

Any institution that coordinates donation or any health institution that provides transplant services shall:

1/ meet the national standard of donation and transplantation;

2/ conduct the donation and transplantation services without discrimination;

3/ ensure the safety and quality of the cell or tissue or part of an organ or organ to be given to the recipient.

24. Prohibition

1/ Any person is prohibited to donate or receive blood, cell, tissue, part of an organ or organ by means of sale or receiving economic benefits.

2/ Notwithstanding the provision of Sub-Article (1) of this Article, expenses related to donations and transplant service are not considered as payment or gift.

3/ It is prohibited to use cell or tissue, part of an organ or organ for transplantation obtained out of legal donation system.

25. Donation Causa mortis

1/ Any person may give his consent to the appropriate body to donate his cell, tissue, part of an organ or organ after his death.

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ፈቃዱን የሰጠ ሰው ፈቃዱን በማንኛውም ጊዜ ማንሳት ይችላል፡፡	2/ A person who has given consent in accordance with Sub-Article (1) of this Article may revoke his consent at any time.
፫/ ለጋሹ ህዋሱን፣ ሕብረ ህዋሱን፣ የአካል ክፍሉን ወይም አካሉን የሚቀበለውን ሰው መምረጥ አይችልም፡፡	3/ The donor shall not select the recipient of his cell, tissue, part of an organ or organ.
፬/ ለንቅለ ተከላ ሕክምና አገልግሎት ህዋስ፣ ሕብረ ህዋስ፣ የአካል ክፍል ወይም አካል መውሰድ የሚቻለው መሞቱ በባለሙያ ከተረጋገጠ እና ለጋሹ ሥልጣን ለተሰጠው ተቋም የፍቃድኝነት ማረጋገጫ በመፈረም ወይም በጽሁፍ ኑዛዜ ካስቀመጠ ብቻ ነው፡፡	4/ Cell, tissue, part of an organ or organ shall be harvested for transplant service only if death is confirmed by professionals and the donor has signed consent before an Authorized Institution or written will while alive.
፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) ላይ የተጠቀሰው እንደተጠበቀ ሆኖ ሟች በሕይወት በነበረበት ወቅት መፍቀዱን ወይም መከልከሉን ማረጋገጥ ካልተቻለ የሟቹ የቅርብ ዘመድ ፈቃድ መስጠት ይችላል፡፡	5/ Without prejudice to the provisions of Sub-Article (4) of this Article , if it is not possible to ascertain whether the deceased has given or denied his consent during his lifetime, a close relative of the deceased may grant permission.
፮/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) እና (፭) ቢኖርም የሟች የቅርብ ዘመድ የዐይን ብሌንን ለመጠቀም በሚቻልበት የጊዜ ገደብ እስከ አስር ሰዓት ተገኝቶ ካልከለከለ በስተቀር የዐይን ብሌንን ብቻ ለንቅለ ተከላ መውሰድ ይቻላል፡፡	6/ Notwithstanding to Sub-Articles (4) and (5) of this Article, unless a close relative of the deceased is not present and prohibit within ten hours of the time limit to use the eyeball, only cornea can be harvested for transplant.
፯/ ህዋስ፣ ሕብረ ህዋስ፣ የአካል ክፍል ወይም አካል ከሞተ ሰው ሲሰበሰብም ሆነ ከተሰበሰበ በኋላ ለአስክሬን ሊሰጥ የሚገባን ክብር በጠበቀ መልኩ መሆን አለበት፡፡	7/ During and after harvesting cell, tissue, part of an organ or organ, due respect and dignity shall be given to the body of a deceased person.
፳፮. በሕይወት ካለ ሰው ስለመውሰድ	26. Taking from a Living Person
፩/ ማንኛውም ሰው ለቅርብ ዘመዱ የአካል ክፍሉን ወይም አካሉን ሥልጣን ለተሰጠው ተቋም ፈቃዱን በመስጠት በሕይወት እያለ ተፈፃሚ የሚሆን ልገሳ ማድረግ ይቻላል፡፡	1/ Any person while alive may donate part of an organ or organ to a close relative by giving consent to the authorized institution.
፪/ ማንኛውም ሰው ሥልጣን ለተሰጠው ተቋም ፈቃዱን በመስጠት ደም፣ ሕዋስ ወይም ሕብረ ሕዋስ መስጠት ይችላል፡፡	2/ Any person may donate his blood, cell or tissue by giving consent to the authorized institution.
፫/ ለጋሹ በዚህ አንቀጽ መሠረት የሰጠውን ፈቃድ በማንኛውም ጊዜ ማንሳት ይችላል፡፡	3/ The Donor may at any time revoke the consent given in accordance with this Article.
፬/ በሕይወት ካለ ለጋሽ ህዋስ፣ ሕብረ ህዋስ፣ የአካል ክፍል ወይም አካል መውሰድ የሚቻለው ለጋሹ፡-	4/ Cell, tissue, part of an organ or organ donation may be taken from a living person:

<p>ሀ) የሕግ ችሎታ ያለው ሰው ከሆነ፤</p> <p>ለ) ሥልጣን ለተሰጠው ተቋም ፈቃዱን በጽሁፍ ከሰጠ፤ እና</p> <p>ሐ) በጤናው እና በሕይወቱ ላይ አደጋ የማይፈጥርበት መሆኑ በጤና ባለሙያ ሲረጋገጥ ብቻ ነው፡፡</p> <p>፩/ በሕግ ከሌላ ስር ከሚገኝ ሰው የአካል ክፍል ወይም አካል መውሰድ የሚቻለው ተቀባዩ የቅርብ ዘመድ ሲሆን ብቻ ነው፡፡</p> <p>፪/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ድንጋጌ ቢኖርም የሊጋሹ አካል ክፍል ለተቀባይ ተስማሚ በማይሆንበት ጊዜ የሚስማማ አካል ካለው ከሌላ ሊጋሽ ጋር መለዋወጥ ይቻላል፡፡</p> <p><u>፳፯. የእንስሳት ወይም የባዮቴክኖሎጂ ውጤቶችን ለንቅለ ተከላ ሕክምና ስለመጠቀም</u></p> <p>፩/ ከእንስሳት ወይም ከባዮቴክኖሎጂ የተገኙ ውጤቶችን ለንቅለ ተከላ ሕክምና አገልግሎት እንዲውሉ ሚኒስቴሩ ሊፈቅድ ይችላል፡፡</p> <p>፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገው ቢኖርም ሰውን ወይም የሰው አካልን ወይም ህዋስ ወይም ዘረመልን በቴክኖሎጂ አማካኝነት ቅጂ ማድረግ፣ ማራባትና ማሻሻል የተከለከለ ነው፡፡</p> <p><u>ንዑስ ክፍል ሶስት</u></p> <p><u>በቴክኖሎጂ የታገዘ የሥነ-ተዋልዶ ሕክምና አገልግሎት</u></p> <p><u>፳፰. በቴክኖሎጂ የታገዘ የሥነ ተዋልዶ ሕክምና አገልግሎት ስለመፍቀድ</u></p> <p>ማንኛውም ለዚሁ ዓላማ ፈቃድ የተሰጠው የጤና ተቋም በቴክኖሎጂ የታገዘ የሥነ ተዋልዶ የሕክምና አገልግሎት ሁለት በጋብቻ የተጣመሩ ባለትዳሮች የራሳቸውን የዘር ፍሬ ብቻ ያለልገሳ በመውሰድ ሊሰጥ ይችላል፡፡</p> <p><u>፳፱. በቴክኖሎጂ የታገዘ የሥነ ተዋልዶ የሕክምና አገልግሎት የሚሰጥባቸው ሁኔታዎች</u></p> <p>፩/ በቴክኖሎጂ የታገዘ የሥነ-ተዋልዶ ሕክምና አገልግሎት ሊሰጥ የሚችለው በሚከተሉት ሁኔታዎች ብቻ ነው፡-</p>	<p>a) if the donor has legal capacity;</p> <p>b) if the donor has given written consent to authorized institution; and</p> <p>c) only when it is verified by health professionals that it is safe for his health and life.</p> <p>5/ part of an organ or organ may be taken from a person under the protection of the law only if the recipient is a close relative.</p> <p>6/ Notwithstanding the provisions of Sub-Article (1) of this Article, donor body may be exchanged with another donor body if body part of the donor doesn't suit to the recipient.</p> <p><u>27. Use of Animal or Biotechnology Products for Transplantation</u></p> <p>1/ The Ministry may authorize the use of products derived from animals or biotechnology for transplantation.</p> <p>2/ Notwithstanding the provisions of Sub-Article (1) of this Article, cloning, copying, regenerating or modification of any person human body, cell or gene by technology is prohibited.</p> <p><u>SUB-PART THREE</u></p> <p><u>TECHNOLOGY ASSISTED REPRODUCTIVE HEALTH SERVICES</u></p> <p><u>28. Provision of a Technology Assisted Reproductive Health Service</u></p> <p>A health institution duly authorized may provide a technology assisted reproductive health service to spouses, without donation only by using their own reproductive cell.</p> <p><u>29. Provision of Assisted Reproductive Technology</u></p> <p>1/ Technology-assisted reproductive health services shall be provided only on the following conditions:</p>
---	---

- ሀ) የአገልግሎቱ ተጠቃሚዎች በሕጋዊ ጋብቻ የተጣመሩ እና ለዚህም ከሚመለከተው አካል ማረጋገጫ ማቅረብ የሚችሉ ከሆኑ፤
- ለ) ተፈጥሯዊ በሆነ መንገድ ልጅ መውለድ የማይችሉ መሆኑ በዘርፉ ባለሙያ ሲረጋገጥ፤
- ሐ) የሚሰጠው ሕክምና አወንታዊ ውጤት ሊኖረው እንደሚችል እና በተገልጋዩ ጤና ላይ ጉዳት የማያሰከትል መሆኑ በዘርፉ የሕክምና ባለሙያ ከተረጋገጠ፤ እና
- መ) ባለትዳሮቹ አገልግሎቱን ለማግኘት በመረጃ ላይ የተመሠረተ የጽሁፍ ፈቃድ ከሰጡ ብቻ ነው፡፡

፴. ስለ ዘር ፍሬ ወይም የዘር ፍሬ ውህድ አወሳሰድ፤ አያያዝ ፤ አጠቃቀም እና አወጋገድ

- ፩/ ከባለትዳሮች ከራሳቸው በተወሰደ የዘር ፍሬ በቴክኖሎጂ የታገዘ የሥነ ተዋልዶ የህክምና አገልግሎት ለራሳቸው ብቻ ሊሰጥ ይችላል፡፡
- ፪/ ከባለትዳሮች የተወሰደ የዘር ፍሬ ወይም ውህድ በተገቢው መንገድ በጥንቃቄ መያዝ አለበት፡፡
- ፫/ ከባለትዳሮቹ የተወሰደ የዘር ፍሬ ወይም ከማህፀን ውጪ የተዘጋጀ የዘር ፍሬ ውህድ ወደ ሴቷ ማህጸን ከመግባቱ በፊት በባለሙያ ውሳኔ እና በባለ ትዳሮቹ ፍላጎት በማንኛውም ጊዜ ሊወገድ ይችላል፡፡
- ፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) መሠረት እንዲወገድ የተወሰነው የዘር ፍሬ ወይም የዘር ፍሬ ውህድ ከተገልጋዩ ፍቃድ ከተገኘ የዘር ፍሬውን ወይም የዘር ፍሬ ውህዱን ቅጂ ከማድረግ፣ ከማራባትና ከማሻሻል ተግባር ውጪ ለሆነ ለምርምር ዓላማ ሊውል ይችላል፡፡

ክፍል አምስት

ስለ ጤና ዘርፍ የሰው ኃብት ልማት እና አስተዳደር

፴፩. ስለ ሰው ኃብት አስተዳደር እና ልማት

- ፩/ ሚኒስቴሩ፡-

- a) If the client is engaged in lawful marriage and submit authenticated document;
- b) If it certified by a qualified health professional that they are incapable having birth through conceiving naturally;
- c) If It is medically proved that using technology assisted reproductive services will have a positive effect for the spouses;
- d) When the spouses gives Substantiate consent in written to obtain the service.

30. Handling, Usage and Disposal of Reproductive Cell or Embryo

- 1/ Technology-assisted reproductive health services may be provided to spouses themselves using their own reproductive cell.
- 2/ A reproductive cell or embryo which is taken from spouses shall be kept in appropriate way.
- 3/ A reproductive cell harvested from spouses or out of uterus Embryo may be castoff by the decision of a professional and at the Discretion of the spouses at any time before the implant.
- 4/ A reproductive cell or Embryos decided to dispose in accordance with Sub-Article (3) of this Article except replicating, cloning, breeding and modifying activities may be used for research purposes, only after obtaining consent from the spouses.

PART FIVE

HEALTH SECTOR HUMAN RESOURCE DEVELOPMENT AND ADMINISTRATION

31. Human Resource Administration and Development

- 1/ The Ministry:

<p>ሀ) ለማንኛውም የጤና ሙያ ትምህርትና ስልጠና የሙያ ደረጃና የብቃት መስፈርት ከሚመለከታቸው አካላት ጋር በትብብር ያወጣል፤ ይተገብራል፤</p> <p>ለ) በጤናው ዘርፍ ፍላጎት ላይ ተመስርቶ አዳዲስ የጤና ሙያ ዘርፍ ትምህርት ፕሮግራሞች እንዲጀመሩ ከሚመለከታቸው ጋር ሁሉ በትብብር ይሰራል፤</p> <p>ሐ) የጤና ሙያ ትምህርትና ሥልጠና ጥራትና አግባብነት ባለው ሁኔታ እንዲካሄድ ከሚመለከታቸው ጋር ሁሉ በትብብር ይሰራል፡፡</p> <p>፪/ ማንኛውም የጤና ሳይንስ ትምህርት የሚሰጥ ተቋም ተማሪዎቹ በጤና ተቋም የተግባር ልምምድ እንዲያደርጉ ሁኔታዎችን የማመቻቸት ግዴታ አለበት፡፡</p> <p>፫/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) መሠረት ተማሪዎችን ለተግባር ልምምድ የሚልክ የትምህርት ተቋም፡-</p> <p>ሀ) ተማሪዎቹን የሚከታተል አግባብነት ያለው ባለሙያ የመመደብ፤ እና</p> <p>ለ) የሚያስፈልገውን ማንኛውንም ወጪ እና ግብዓት ሙሉ በሙሉ የመሸፈን ግዴታ አለበት፡፡</p> <p>፬/ በተግባር ልምምድ ወቅት በክትትል ጉድለት ምክንያት በተገልጋዩ ላይ ለሚደርስ ጉዳት የትምህርት ተቋሙ እና እንዲከታተል የተመደበው ባለሙያ በጋራ ወይም በተናጠል ተጠያቂ ይሆናሉ፡፡</p>	<p>a) Develops professional standards and qualifications for any health vocational education and training in collaboration with the relevant bodies; And implement it;</p> <p>b) Work in Collaboration with all relevant bodies to launch new professional health education programs based on the needs of the health sector;</p> <p>c) Work in Collaboration with all relevant bodies for the provision of quality and relevant health vocational education and training.</p> <p>2/ Every health science institution shall be obliged to facilitate conditions for the students thereby to practice in the health facility.</p> <p>3/ Any Educational institution that sends students for practice in accordance with Sub-Article (2) of this Article shall:</p> <p>a) assign an appropriate professional to supervise the students; And</p> <p>b) obligated to cover all necessary expenses and inputs required.</p> <p>4/ The Educational Institution and assigned supervisor shall be jointly and severally liable for damage caused to the client during the practice due to lack of supervision.</p>
<p>፴፪. የጤና ዘርፍ ሠራተኛ መብት</p> <p>፩/ በሌሎች የሃገሪቱ ሕጎች ስለ ስራ ቦታ ደህንነት የተደነገጉ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆኖ የጤና ዘርፍ ሠራተኛ በስራው ባህሪ ምክንያት ተጋላጭ ለሚሆንባቸው በሽታዎች ቅድሚያ የጤና አገልግሎት የማግኘት መብት አለው፡፡</p> <p>፪/ የጤናው ዘርፍ የመንግስት ሠራተኛ የጤና መድሀኒት አባልነት ሙሉ መዋጮ በመንግስት የሚሸፈን ይሆናል፡፡</p>	<p>32. Rights of Health Sector Employee</p> <p>1/ Without prejudice to the provisions of other laws of the country regarding the safety of the workplace, the health sector professional shall have the right to priority health care for vulnerable diseases due to the nature of the work.</p> <p>2/ The health insurance premium for the public health employee shall be covered by the government.</p>

፫/ የዚህ አንቀጽ ዝርዝር አፈፃፀም ሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚያወጣው ደንብ ይወሰናል፡፡

፴፫. ስለ ተከታታይ የሙያ ማሳልበቻ

፩/ የጤና ባለሙያዎች ተከታታይ የሙያ ማሳልበቻ ስልጠና በሃገር አቀፍ ደረጃ ተግባራዊ ይደረጋል፡፡

፪/ የዚህ ድንጋጌ ዝርዝር አፈፃፀም በሚኒስቴሩ በሚወጣ መመሪያ ይወሰናል፡፡

ክፍል ስድስት

ስለጤና ባለሙያዎች ፤ጤናና ጤና ነክ ተቋማት እና የምግብና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ ተቋማት ቁጥጥር

፴፬. ስለ ብቃት ምዘና እና ምዝገባ

፩/ ማንኛውም በጤና ዘርፍ ትምህርቱን ያጠናቀቀ ሰው የሙያ ምዝገባ እና ፍቃድ ለማግኘት በሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ባለው አካል የሚሰጠውን የብቃት ምዘና ፈተና መፈተን እና ማለፍ አለበት፡፡

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ፈተና ያለፈ የጤና ባለሙያ በሙያው ለመስራት ተመዝግቦ የሙያ ፈቃድ ሊኖረው ይገባል፡፡

፫/ የሙያ ፈቃድ ለማደስ ተከታታይ የሙያ ማሳልበቻ ስልጠና እንዲወስድ የሚጠበቅበት የጤና ባለሙያ ሙያው የሚጠይቀውን ስልጠና ስለመውሰዱ ማረጋገጫ ማቅረብ አለበት፡፡

፬/ ሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ያለው አካል የዚህን አንቀጽ ድንጋጌ አፈፃፀም በየደረጃው እየተከታተለ ይተገብራል፡፡

፭/ የዚህ ድንጋጌ ዝርዝር አፈፃፀም በመመሪያ ይወሰናል፡፡

፴፭. ስለ ሙያ ደረጃና የሙያ ወሰን

፩/ ማንኛውም የጤና ባለሙያ የጤና አገልግሎት የሚሰጠው ተፈፃሚነት ባለው የአገልግሎት ደረጃና የሙያ ወሰን መሠረት ብቻ ነው፡፡

3/ The detail implementation of this Article shall be determined by the Regulation to be issued by the Council of Ministers.

33. Continuous Professional Development

1/ Continuous professional development training shall be implemented at national level.

2/ The detail implementation of this provision shall be determined by a Directive to be issued by the Ministry.

PART SIX

REGULATION OF HEALTH PROFESSIONALS, HEALTH AND HEALTH RELATED INSTITUTIONS AND FOOD AND BEVERAGE SERVICE PROVIDING INSTITUTIONS

34. Competency Assessment and Registration

1/ Any person who has completed his health education, must pass the proficiency assessment test administered by the Ministry or body appropriate body to obtain professional registration and license.

2/ A health professional which is succesful in accordance with Sub-Article (1) of this Article shall be registered and licensed to practice the profession.

3/ A health professional who is required to take continuous professional development training to renew professional license shall present evidence for completion of the required training.

4/ The Ministry or an appropriate body shall follow up the enforcement of this Article provision and implement it at all levels.

5/ The detail implementation of this provision shall be determined by the Directive.

35. Professional Standard and Scope of Practice

1/ Any health professional shall provide health service only in accordance with applicable standards and scope of practice.

፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ-አንቀጽ (፩) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በልዩ ሁኔታ ሲጠየቅና አስፈላጊ የሆነውን ስልጠና ማግኘቱ ሲረጋገጥ ባለሙያው ከተመዘገበበት የሙያ ወሰን ውጪ አገልግሎት እንዲሰጥ አግባብ ያለው አካል ሊፈቅድ ይችላል፡፡

፴፮. ስለ ጤና ሙያ ሥነ-ምግባር

፩/ ማንኛውም የጤና ባለሙያ፡-

ሀ) ሙያው በሚመራበት የሥነ-ምግባር መርሆዎች መሠረት ኃላፊነቱን የመወጣት፤ እና

ለ) በሚሰራበት የጤና ተቋም ውስጥ የሙያ ሥነ-ምግባር ግድፈት በሚከሰትበት ወቅት ለሚመለከተው አካል የማሳወቅ ግዴታ አለበት፡፡

፪/ በፌዴራል ፣ በክልል፣ በድሬደዋ እና አዲስ አበባ ከተማ አስተዳደር ደረጃ የጤና ሙያ ሥነ-ምግባር ግድፈት የሚመረምር የጤና ሙያ ሥነ-ምግባር ኮሚቴ ይቋቋማል፡፡

፫/ ማንኛውም የጤና ተቋም በስሩ ባሉ የጤና ባለሙያዎች የሚፈፀም የሙያ የሥነ-ምግባር ግድፈትን የሚከታተል የጤና ሙያ ሥነ-ምግባር ኮሚቴ ይቋቋማል፡፡

፬/ ሃገር አቀፍ የጤና ባለሙያዎች የሥነ-ምግባር ኮድ በሚኒስቴሩ ይወጣል፡፡

፭/ የጤና ባለሙያዎች የሙያ ሥነ-ምግባር ደንብ በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

፴፯. ከሕክምና አገልግሎት ጋር የተያያዙ ክሶች ስለሚቀርቡበትና ስለሚሰሙበት ሁኔታ

፩/ በሕክምና አገልግሎት አሰጣጥ አማካኝነት በወንጀል የተጠረጠረ ማንኛውም የጤና ባለሙያ በወንጀል ሥነ-ሥርዓት ሕግ ድንጋጌዎች መሠረት በቁጥጥር ስር የሚውለው ባለሙያው ወንጀሉን ስለመፈፀሙ ምክንያታዊ ጥርጣሬ እንዲኖር የሚያስችል ማስረጃ ሲኖር ብቻ ነው፡፡

2/ Without prejudice to Sub-Article (1) of this Article, the appropriate body may authorize the professional to perform services beyond the scope of practice, proved that he is requested in a special circumstance and received the necessary training.

36. About Health Professional Ethics

1/ Any health professional shall:

- a) fulfill his responsibility in accordance with the ethical principles of the profession; And
- b) report to appropriate body any misconduct in the health facility where he works.

2/ A health professional ethics committee shall be established at Federal, Regional and Dire-Dawa and Addis Ababa City Administration level.

3/ Every health institution shall establish a Health Professional Ethics Committee to monitor its professional misconduct.

4/ National code of health professionals shall be issued by the Ministry.

5/ The Health Professionals ethics and Code of Conduct shall be determined by Regulation to be issued by Council of Ministers.

37. Lodging of an Accusation and Court Hearing Procedure of Lawsuits Related to Medical Service

1/ Any health professional who is suspected of committing a crime in relation to providing medical services shall be arrested in accordance with the provisions of the Criminal Procedure code only when there is evidence for a reasonable suspicion that the professional has committed the crime.

፪/ ፍርድ ቤት በህክምና አገልግሎት አሰጣጥ ምክንያት በወንጀል ተጠርጥሮ ክስ የቀረበበት ባለሙያ ላይ ፍርድ ለመስጠት የጤና ሙያ ሥነ-ምግባር ኮሚቴ ውሳኔን እንዲሁም ሌሎች ማስረጃዎችን መመዘን አለበት፡፡

፫/ የዚህ አንቀፅ ዝርዝር አፈፃፀም ይህን አዋጅ ለማስፈፀም በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

፴፰. የጤና ተቋማት ቁጥጥር

፩/ ማንኛውም የጤና ተቋም ብሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ባለው አካል የተመዘገበና የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ያለው መሆን አለበት፡፡

፪/ የጤና ተቋማት ደረጃ አመዳደብና አሰራር አግባብ ያለው አካል በሚያወጣው አስገዳጅ ሃገራዊ ደረጃ መሠረት ይወሰናል፡፡

፫/ ማንኛውም የጤና ተቋም አዲስ የጤና አገልግሎት መጀመር የሚችለው አገልግሎቱ የሚጠይቀውን ደረጃ ማሟላቱ ሲረጋገጥና ሲፈቀድለት ነው፡፡

፬/ ማንኛውም የጤና ተቋም የሚሰጠውን የጤና አገልግሎት ጥራትና ደህንነት ለማረጋገጥ የጥራት ቁጥጥር ሥርዓት የመዘርጋት ኃላፊነት አለበት፡፡

፭/ ማንኛውም የጤና ተቋም አገልግሎት ለመስጠት ሃገራዊ የሃይጅንና አካባቢ ጤና አጠባበቅ ደረጃ ወይም መስፈርት ማሟላት አለበት፡፡

፴፱. ስለ ጤና ነክ ተቋማት ቁጥጥር

፩/ የአገልግሎት ጥራትና ደረጃ አመዳደብና አሰራር አግባብ ያለው አካል በሚያወጣው አስገዳጅ ሃገራዊ ደረጃ መሠረት ይወሰናል፡፡

፪/ የጤና ነክ ተቋም የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት አሰጣጥ እና የቁጥጥር ሥርዓት ይህንን አዋጅ ለማስፈፀም በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

2/ The Court shall consider the decision of the Health Professions Ethics Committee and other evidence to pass judgment on a professional who has been charged with a crime due to the provision of medical services.

3/ The detail implementation of this Article shall be determined by the Regulation to be issued for the implementation of this proclamation by the Council of Ministers.

38. Regulation of Health Institutions

1/ Any health institution shall be registered by the Ministry or an appropriate body and have certificate of competency.

2/ The level of standard and operation of health institutions shall be determined by the appropriate body in accordance with the mandatory national standards.

3/ Any health institution shall provide new health service only if it is certified and approved to meet the required standards.

4/ Any health institution shall establish a quality control system to ensure the quality and safety of the health services provided.

5/ Any health institution, to provide service shall meet the national hygiene and environmental health standards.

39. Regulation of Health-Related Institutions

1/ The quality and level of standard and procedure of the service shall be determined by the appropriate body in accordance with the mandatory national standard.

2/ Issuance of certificate of competency and regulatory system of health related institutions shall be determined by a Regulation to be issued for the implementation of this Proclamation by the Council of Ministers.

፫/ ማንኛውም የምግብና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ ተቋም አገልግሎት ለመስጠት ሃገራዊ የሃይጅንና አካባቢ ጤና አጠባበቅ ደረጃ ወይም መስፈርት ማሟላትና የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት ያለው መሆን አለበት፡፡

፵. ስለቆሻሻ አያያዝና አወጋገድ

፩/ የጤና ተቋማት፣ የምግብ እና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ ተቋማት እና ጤና ነክ ተቋም በሌሎች አግባብነት ባላቸው ሕጎች ውስጥ ስለቆሻሻ አያያዝ በተደነገገው መንገድ ቆሻሻን የመያዝ እና የማስወገድ ግዴታ አለባቸው፡፡

፪/ ማንኛውም ከጤና፣ ምግብና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ እና ጤና ነክ ተቋም የሚወጣ ደረቅ፣ ፍሳሽ ወይም ሌሎች ቆሻሻዎችን አካባቢን በሚበክልና በጤንነት ላይ ጉዳት በሚያደርስ መንገድ ማከማቸት ወይም ማስወገድ የተከለከለ ነው፡፡

፫/ ሚኒስቴሩ የዚህን አንቀጽ ዝርዝር አፈፃፀም የሚደነግግ መመሪያ ያወጣል፡፡

፵፩. ስለ ኃይጅን እና የአካባቢ ጤና አጠባበቅ

፩/ ማንኛውም አገልግሎት ሰጭ ተቋም የተሟላ እና ንጽህናው የተጠበቀ የመጸዳጃ ቤት እና ሌሎች አስፈላጊ የንጽህና መጠበቂያ ቁሳቁሶችን ለተጠቃሚዎች ተደራሽ የማድረግ ግዴታ አለበት፡፡

፪/ ማንኛውም የምግብ እና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ ተቋም ንፁህ እና ደህንነቱ የተጠበቀ ምግብና መጠጥ የማቅረብ ግዴታ አለበት፡፡

፫/ ኃይጅን እና ሌሎች የአካባቢ የጤና አጠባበቅን የሚመለከቱ ዝርዝር ግዴታዎች እና መስፈርቶች ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ ይወሰናሉ፡፡

፵፪. የተቆጣጣሪው ግዴታ

ማንኛውም ተቆጣጣሪ፡-

፩/ ስራውን ከማከናወኑ በፊት ማንነቱን ፣ ለምን እንደመጣ ፣ ቁጥጥር ወደሚደረግበት ተቋም በመግባት የመቆጣጠር ሥልጣን የተሰጠው ስለመሆኑ የሚገልፅ መታወቂያ እና አግባብ ካለው አካል ፍቃድ መያዝና የማሳየት ግዴታ አለበት፡፡

3/ every food and beverage service providing institution, to provide service shall meet the national hygiene and environmental health standard and have certificate of competency.

40. Waste Handling and Disposal

1/ Health institutions, Food and Beverage Service Providing institutions and health-related institutions shall handle and dispose waste according to provisions specified by other laws.

2/ It is prohibited to collect or dispose any solid, liquid or other wastes generated from health, health related and food and beverage service providing institutions in a manner contaminating the environment and harmful to health.

3/ The Ministry shall issue Directive for detail implementation of this Article.

41. Hygiene and Environmental Health Care

1/ Every service provider has the obligation to provide a complete and toilets and other necessary hygiene materials to users.

2/ Every food and beverage service providing institution obliged to provide clean and hygienic food and beverage.

3/ Detail obligations and standards regarding hygiene and related environmental health care shall be determined by the Directive issued by the Ministry.

42. Duties of an Inspector

Any inspector:

1/ before conducting any inspection, shall present his identification card and introduce his identity and organization, the reasons for the visit and permission of the appropriate body to enter and inspect institutions;

- ፪/ ቁጥጥር ከሚደረግበት ተቋም የሚገኙ ማስረጃዎችን የመያዝ፤ የመሰብሰብ እና ለሚኒስቴሩ ወይም አግባብ ላለው አካል የማቅረብ ግዴታ አለበት፤
- ፫/ ኃላፊነቱን በሚወጣበት ወቅት የዚህን አዋጅ ዓላማ፤ የሥነ-ምግባር መርሆዎችን እና ሌሎች አግባብነት ያላቸውን የሃገሪቱን ሕጎች መሠረት ያደረገ መሆን አለበት።

ክፍል ሰባት

ስለ ጤና ምርምር

፵፫. የጤና ምርምር

- ፩/ የጤና ምርምር በላቮላቶሪ፤ በተቋም፤ ቤት ለቤት፤ በማህበረሰብ አቀፍ ደረጃ እንዲሁም በአካባቢ ውስጥ ሊሰራ ይችላል።
- ፪/ የጤና ምርምር በሰው፤ በእንስሳት፤ በእፅዋትና ሕይወት ባላቸው ወይም በሌላቸው አካላት ላይ ሊሰራ ይችላል።

፵፬. ስለ ጤና ምርምር ፈቃድና ቁጥጥር

- ፩/ ማንኛውም የጤና ምርምር ከመጀመሩ በፊት የታቀደው ምርምር በሕግ ሥልጣን በተሰጠው አካል ተገምግሞ ፈቃድ ማግኘት አለበት።
- ፪/ ማንኛውም የጤና ምርምር የሚመራ ተቋም ምርምሩ ሳይንሳዊ መሆኑን፤ የሚጠይቀውን የሥነ-ምግባር መርህ እና ደንብ መከበሩን የመቆጣጠር ግዴታ አለበት።
- ፫/ ማንኛውም ለምርምር የሚያስፈልግ ናሙና እና መረጃ ከሃገር ማስወጣትም ሆነ ማስገባት የሚፈልግ አካል ከሚመለከተው አካል ፈቃድ ማግኘት አለበት።
- ፬/ አግባብ ባለው አካል ሲፈቀድ ከተለያዩ የሃገር ውስጥና ዓለም አቀፍ ተቋማት እና ሃገራት ጋር የምርምር መረጃና ናሙና ልውውጥ ሊደረግ ይችላል።

፵፭. የጤና ምርምር የሚደረግበትን ሰው ፈቃድ ስለማግኘት

- ፩/ የጤና ምርምር የሚደረግበትን ሰው ፈቃድ ሳይገኝ ማንኛውንም የጤና ምርምር ማካሄድ አይቻልም።
- ፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ፈቃዱን የሚሰጥ ሰው ስለምርምሩ ዓላማ፤ ሂደት፤ ስለሚያስከትለው ተፅዕኖ እና በመሳተፉ ስለሚያገኘው ጥቅም የሚገልፅ ዝርዝር መረጃ ሊሰጠው ይገባል።

- 2/ shall retain, collect and present to the Ministry and appropriate body evidences collected from a regulated institution;
- 3/ shall respect provisions of this Proclamation, Code of Conduct and other relevant laws of the country when performing his duties.

PART SEVEN

CONCERNING TO HEALTH RESEARCH

43. Health Research

- 1/ Health research may be conducted in the laboratory, institution, door-to-door, community level as well as environment.
- 2/ Health research may be conducted on human beings, animals, plants, living or nonliving things.

44. Licensing and Regulating Health Research

- 1/ Any health research proposal shall be reviewed and approved by the authorized body prior to the commencement of the research.
- 2/ Any institution conducting a health research shall ensure that the research is scientifically accepted and the required code of conduct and Regulation are upheld.
- 3/ Anyone who wants to export or import samples and data needed for the research shall get authorization from the relevant body.
- 4/ Research data and samples may be exchanged with various local and international institutions and countries with the approval of the appropriate body.

45. Obtaining Participant's Consent for Health Research

- 1/ Any health research shall not be conducted without the consent of the research participant.
- 2/ A person giving his consent pursuant to Sub-Article (1) of this Article shall get detailed information on the purpose and process of the research, its effects and the benefits thereof.

፫/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ቢኖርም እድሜው ፲፪ ዓመት እና ከዚያ በታች ለሆነ ወይም የአዕምሮ ጤና ችግር ወይም ህመም ላለባቸው ወይም ራሳቸውን ማዘዝ ለማይችሉ ታካሚዎች የምርምር ተሳታፊ ፈቃድ የሚሰጠው የምርምሩ ተሳታፊ ወላጆች፣ አሳዳጊ ወይም ሞግዚት ነው፡፡

፬/ እድሜው ከ፲፪ ዓመት በላይ እና ከ፲፰ ዓመት በታች የሆነ ሰው የምርምር ተሳታፊ ለመሆን ከወላጅ፣ አሳዳጊ ወይም ሞግዚት ፈቃድ በተጨማሪ ተሳታፊው ራሱ ፈቃዱን መስጠት አለበት፡፡

፭/ ማንኛውም ሰው በጤና ምርምር በመሳተፉ ወይም ባለመሳተፉ ምክንያት በሚያገኘው የጤና እና ሌሎች አገልግሎቶች ላይ አድልዎ አይደረግበትም፡፡

ክፍል ስምንት
ስለ ጤና መረጃ ሥርዓት

ሣጁ ብሔራዊ የጤና መረጃ ሥርዓት ስለመዘርጋት

ማንኛውም የጤና ተቋም የጤና መረጃን የመመዝገብ ፣ ለሚመለከተው አካል ሪፖርት የማድረግ ኃላፊነት አለበት፡፡

ሣጁ ስለጤና መረጃ አሰባሰብ፣ አያያዝ፣ አጠቃቀም እና አወገድ

፩/ ማንኛውም የጤና መረጃ በብሔራዊ የመረጃ አሰባሰብ ሥርዓት መሠረት ይሰበሰባል፣ ሚስጥራዊነቱ ተጠብቆና ይዘቱ ሳይቀየር ጥቅም ላይ ይውላል፣ እንደ አግባብነቱ ይወገዳል፡፡

፪/ የጤና መረጃን መጠቀም ወይም ለሌላ ሰው ማስተላለፍ ወይም ይፋ ማድረግ የሚቻለው ለተገልጋዩ የጤና ክብካቤ አገልግሎት ዓላማ ፣ ለማህበረሰብ ጤናና ደህንነት ፣ ለምርምር ወይም ለሕጋዊ ዓላማዎች ብቻ ይሆናል፡፡

፫/ በሕግ ከተፈቀደው ውጭ የግለሰብ ጤና መረጃ ከጤና ተቋም ማውጣት የተከለከለ ነው፡፡

፬/ በጤና አገልግሎት ላይ ቅሬታ የቀረበበት ወይም በምርምራ ላይ የሚገኝ የተገልጋይ የሕክምና ማህደር ደህንነቱ ተጠብቆ በልዩ ቦታ መያዝ አለበት፡፡

3/ Notwithstanding to Sub-Article (1) of this Article, consent shall be given by the parent or guardian of the research participant who is 12 of age or younger, patients with mental health problem and unable to control themselves.

4/ A research participant whose age is above 12 and under 18 years shall give his consent in addition to his parent's or guardian's consent.

5/ No one shall be discriminated on the provision of health or other services because of participating or not participating in a health research.

PART EIGHT
HEALTH INFORMATION SYSTEM

46. Establishing National Health Information System

Every health institution shall register health information and report to the relevant body.

47. Collection, Handling, Use and Disposal of Health Information

1/ Any health information shall be collected in accordance with the national data collection system; it shall be used confidentially and without altering its content and disposed as Appropriate.

2/ Using, transferring to a third party or disclosing health information is only allowed for purpose of health care service to the client, public health and safety; for research or legal purposes.

3/ It is prohibited to take away personal health information from a health institution unless permitted by law.

4/ The medical record of a client who has a complaint or under investigation shall be kept safely in special place.

፩/ የማንኛውም የግለሰብ የህክምና ማህደር በኤሌክትሮኒክስ ቅጽ በመያዝ ማህደሩ እንደአግባብነቱ ሊወገድ ይችላል፡፡

፵፰. የጤና አገልግሎት ማስታዎቂያ ስለማዘጋጀትና ማሰራጨት

በሌሎች ሕጎች የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፡-

፩/ በመገናኛ ብዙሃን ወይም በሌላ ዘዴ የሚተላለፍ ማንኛውም የጤና አገልግሎት ማስታዎቂያ ትክክለኛ፣ ተገቢ እና ወቅታዊ መሆን አለበት፤

፪/ ማንኛውም የጤና አገልግሎት ይዘት ያለው ዘገባ እና የኪነ-ጥበብ ስራ የጤና ሙያ ሥነ-ምግባርን የጤና ባለሙያውን ክብር እና የሙያውን ሳይንሳዊ ይዘት የጠበቀ ስለመሆኑ ከሚመለከተው አካል ጋር በትብብር ይሰራል፤

፫/ በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀጽ (፩) መሠረት ቁጥጥር የሚደረግባቸው ማስታዎቂያዎች ዝርዝር ይህንን አዋጅ ለማስፈፀም በሚወጣ መመሪያ መሠረት የሚወሰን ይሆናል፡፡

ክፍል ዘጠኝ

የጤና ፋይናንስ እና የመንግስትና የግል አጋርነት

፵፱. ስለ ጤና ፋይናንስ

ሚኒስቴሩ፡-

፩/ የጤናውን ሥርዓት ቀጣይነት ለማረጋገጥ የጤና የፋይናንስ ሥርዓት ይዘረጋል፤

፪/ የፋይናንስ ምንጮችን ይለያል፤ ከመንግስት፣ ከማህበረሰቡ፣ ከአጋር ድርጅቶችና ሌሎች የፋይናንስ ምንጮች ሀብት ይሰበስባል፤ በሃገሪቱ የፋይናንስ ሕግ መሠረት ይጠቀማል፤

፫/ የስራ አፈፃፀም ውጤትን መሠረት ያደረገ የጤና ተቋም የማበራታቻ ሥርዓት ይዘረጋል፤

፬/ ሁሉም የጤና አገልግሎት በክፍያ የሚሰጥበትን የአሰራር ሥርዓት ይዘረጋል፤

፭/ በዚህ አንቀፅ ንዑስ አንቀጽ (፬) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ በጤና መድሀኒት ያልተሸፈነ እና በግል መክፈል ለማይችል ተገልጋይ የጤና አገልግሎት ወጭ በመንግስት ወይም እንደ አግባብነቱ በሌላ ማንኛውም አካል ይሸፈንለታል፤

5/ By keeping electronic copies of an individual medical record, it can be disposed of as Appropriate.

48. Preparing and Broadcasting Health Service Advertisement

Without prejudice to the provisions of other laws:

1/ any health service advertisement transmitted through mass media or other means shall be accurate, appropriate and up-to-date;

2/ any news report and artwork that has health service contents shall perform collaboratly with appropriate body to adhere to the health profession ethics, professional dignity and scientific content of the profession;

3/ details regarding advertisements regulated in accordance with Sub-Articles (1) of this Article shall be determined in accordance with Directives issued for the implementation of this Proclamation.

PART NINE

HEALTH FINANCE AND PUBLIC-PRIVATE PARTNERSHIPS

49. Health Finance

The Ministry shall:

1/ establish sustainable health finance system to ensure the sustainability of the health system;

2/ identify financial sources, collect resources from the government, the community, partner organizations and other financial sources and utilizes based on the country's financial law;

3/ establish performance-based incentive system for health institutions;

4/ Establish a system where all health services are provided for a fee;

5/ Without prejudice to Sub-Article (4) of this Article, the expenses of health care services which are not covered by health insurance and cannot be paid out of pocket shall be covered by the government or by any other body as the case may be;

፮/ የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) ዝርዝር አፈፃፀም በሚኒስቴሩ በሚወጣ መመሪያ ይወሰናል፡፡

ሿ. የመንግስት እና መንግስታዊ ያልሆኑ ተቋማት አጋርነት

ድንገተኛ የህብረተሰብ ጤና አደጋ በሚከሰትበት ወቅት መንግስታዊ እና መንግስታዊ ያልሆኑ ተቋማት በመንግስት እና የግል አጋርነት ሥርዓት በጋራ የሚሰሩበትን ሥርዓት ሚኒስቴሩ ይዘረጋል፡፡

ክፍል አስር

የተለያዩ አካላት ሥልጣን እና ተግባር

ሻ፩. የሚኒስቴሩ ሥልጣን እና ተግባር

ሚኒስቴሩ፡-

፩/ በጤና አገልግሎት አሰጣጥ የተገልጋይ ደህንነትና መብት የሚከበርበትን አሰራር ይዘረጋል፤ ተግባራዊ ያደርጋል፤

፪/ ደም፣ ህዋስ፣ ህብረ ህዋስ፣ የአካል ክፍል እና አካል ልገሳ እና ንቅለ ተከላ አገልግሎት አሰጣጥ እና አስተዳደር ተግባራትን ለማከናወን የሚያስችል የአሰራር ሥርዓት ይዘረጋል፤

፫/ በቴክኖሎጂ የታገዘ የሥነ-ተዋልዶ አገልግሎት የሚሰጥበት የአሰራር ሥርዓት የመዘርጋት፣ አፈፃፀሙን የመከታተል እና የመቆጣጠር፤

፬/ ወረርሽኝን ለመከላከልና በሽታን ለማጥፋት በሃገር አቀፍ ደረጃ በአስገዳጅ ሁኔታ የሚወሰዱ ክትባቶችን ይለያል፤ ያቀርባል፤ የአሰጣጥ ሥርዓቱን ይዘረጋል፤

፭/ የቅድመ ጤና ተቋም የህክምና አገልግሎት እና የአደጋ ጊዜ የጥሪ ማዕከል የሚደራጅበትን ሥርዓት ይዘረጋል፤

፮/ በግለሰብ፣ በቤተሰብ እና በማህበረሰብ ደረጃ በሽታ መከላከል፣ ጤና ማበልጸግ እና የተቀናጀ የቤት ለቤትና የቤተሰብ ህክምና አሰጣጥ ሥርዓት ይዘረጋል፤ ያጠናክራል፤ ይመራል፤

፯/ የጤና ኤክስቴንሽን አገልግሎትን ይመራል፤ ያስተባብራል፤ የማህበረሰቡ ባለቤትነት እንዲጎለብት ይሰራል፤

፰/ በሃገር አቀፍ ደረጃ የባህል እና ተደጋጋሪ ወይም አማራጭ ህክምና አገልግሎት አሰጣጥ ሥርዓትን ይዘረጋል፤

6/ Detail implementation of Sub-Article (1) of this Article shall be determine by the directive issued by the Ministry.

50. Government and Non-Governmental Organizations Partnership

The Ministry shall establish a system for collaborative working of government and non-governmental organizations during the occurrence of Urgent social health problem.

PART TEN

POWER AND RESPONSIBILITY OF DIFFERENT BODIES

51. Power and Responsibility of the Ministry

The Ministry shall:-

1/ establish and implement a system to ensure the safety and rights of a patient when providing health services;

2/ establish a system for provision and administration of blood, cell, tissue, part of organ, and organ donation and transplant services;

3/ establish a system for technology-assisted reproductive services; monitor and regulate the implementation;

4/ identify, provide and develop a system for mandatory vaccines to be taken at national level to prevent epidemic diseases and to eliminate diseases;

5/ design a system for the establishment of pre-health institution medical care and an emergency call center;

6/ develop, strength and lead a system of disease prevention, health promotion and an integrated home and family medical delivery system at the individual, family and community level;

7/ lead and coordinate health extension service; work to promote community ownership;

8/ establish a national delivery system of traditional and complementary or alternative medical services;

፱/ ሃገር አቀፍ የአዕምሮ ጤና አገልግሎት አሰጣጥ ሥርዓትን ይዘረጋል፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል፤	9/ establish a nationwide system for mental health service and monitor the implementation;
፲/ የጤናውን ዘርፍ የሰው ሀብት ልማት እና አስተዳደር ስትራቴጂ ይነድፋል፤ ተግባራዊ ያደርጋል፤	10/ formulate and implement a strategy to develop and administer the human resources of the health sector;
፲፩/ የሐይጅን የቤት ውስጥ አየር ብክለት መከላከል እና የአካባቢ ጤና አጠባበቅ ተግባራት ላይ የህብረተሰብ የባህሪ ለውጥ እና የተግባብ ስልቶችን ይቀይሳል፤ ይተገብራል፤ ይመራል፤	11/ design, implement, and guide behavioral change and communication strategies for hygiene, air pollution prevention of the home and environmental health activities in the community;
፲፪/ በሐይጅንና አካባቢ ጤና አጠባበቅ ችግሮች ምክንያት የሚከሰቱ በሽታዎችን በማጥናት ፖሊሲና ስትራቴጂ ይቀርባል፤ ስራዎችን ያስተባብራል፤ ይመራል፤	12/ formulate and coordinate policies and strategies by studying diseases caused by hygiene and environmental health problems;
፲፫/ ሃገር አቀፍ የጤና መረጃ ቋት ያደራጃል፤ በሃገሪቱ የሚገኝ የጤና መረጃ ይሰበሰባል፤ ተደራሽ ያደርጋል፤	13/ organize a national health information database, collect health information in the country and makes it accessible;
፲፬/ በሃገር አቀፍ ደረጃ በቴክኖሎጂ የተደገፈ የጤና አገልግሎት አሰጣጥ እና መረጃ አያያዝ ሥርዓት ይዘረጋል፤	14/ establish technology assisted health service delivery and information handling system at national level;
፲፭/ ጥራት ያለው የጤና አገልግሎት ተደራሽ ለማድረግ የመንግስትና የግሉ ዘርፍ በአጋርነት የሚሰሩበትን ሥርዓት ይዘረጋል፤	15/ establish a public-private partnership system to ensure accessibility and quality of health services;
፲፮/ በመንግስትና በሃገር ውስጥ ባለሀብቶች ሊሸፈኑ ያልቻሉ የጤና አገልግሎቶችን ተደራሽ ለማድረግ በዘርፉ የተሰማሩ የውጪ ባለሀብቶች ገብተው እንዲያለሙ ከሚመለከታቸው አካላት ጋር ይሰራል፤	16/ work with the relevant bodies to enable foreign investors engaged in the health sector to access and develop health services that cannot be covered by the government and local investors;
፲፯/ የሚዲካል ቱሪዝም ማዕከላት በሃገር ውስጥ እና በውጭ ባለሀብቶች እንዲቋቋሙ የሚያበረታታ አሰራር ይዘረጋል፤	17/ Establish a system to encourage the establishment of medical tourism centers by local and foreign investors;
፲፰/ የጤና ተቋማት በመሠረተ ልማት፣ በሰው ኃይል፣ በህክምና መሣሪያ እና ሌሎች የአገልግሎት ግብዓቶች የተሟሉ እንዲሆኑ ተገቢውን ድጋፍ የመስጠት፤	18/ provide the necessary support to health institutions in fulfilling infrastructure, manpower, medical equipment and other inputs;
፲፱/ ዘርፉ ብዙ ምላሽ የሚፈልጉ ተላላፊ ወይም ተላላፊ ያልሆኑ በሽታዎችን፣ ወረርሽኝና አደጋዎችን ይለያል፤ ይከታተላል፤ ይቆጣጠራል፤ ያስተባብራል፤	19/ Identify, monitor, regulate and coordinate communicable and non-communicable diseases, epidemics and disasters that require multi-sectorial response;
፳/ የጤና ባለሙያዎች፣ የጤና ግብዓት የጤና ተቋማት ጤና ነክ ተቋማትን እና ምግብና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ ተቋማት ቁጥጥር የሚያከናውን ነፃ፣ ገለልተኛ እና ጠንካራ ተቋም እንዲቋቋም ያደርጋል፤	20/ establish an independent and strong institution that regulates health professionals, health institutions, health resources or inputs and food and beverage service providing institutions;

፳፩/ መድኃኒቶች፣ የህክምና መሣሪያዎችና ግብዓትን በአገር ውስጥ የሚያመርቱ ተቋማትን ምርትና ምርታማነት ለማሳደግ አቅም የማጎልበት ስራዎች እንዲጠናከር ያደረጋል፤

፳፪/ የምርምር ሂደቶችን ያለፉ የባህል መድኃኒቶች በዘመናዊ መንገድ የሚመረትበትንና ጥቅም ላይ የሚውልባቸውን ሥርዓት ይዘረጋል፤

፳፫/ የጤና፣ የጤና ነክ፣ የምግብ እና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ ተቋማት፣ እና ባለሙያዎች ቁጥጥርን በተመለከተ፡-

ሀ) የፌዴራል መንግስት በባለቤትነት የሚያስተዳድራቸው የጤና ተቋማት አስገዳጅ ሃገራዊ የጥራት እና ደህንነት ደረጃዎችን ወይም መስፈርቶችን ማሟላታቸውን ማረጋገጥ፣ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት መስጠት ማድረግ፣ ማገድ፣ መሰረዝ እና መቆጣጠር፤

ለ) የፌዴራል መንግስት በባለቤትነት የሚያስተዳድራቸው የምግብና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ እና ጤና ነክ ተቋማት አስገዳጅ ሃገራዊ የኃይሎች እና የአካባቢ ጤና አጠባበቅ ደረጃዎችን ወይም መስፈርቶችን ማሟላታቸውን መቆጣጠር፤

ሐ) የጤና፣ ምግብና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ እና ጤና ነክ ተቋማት የአገልግሎት አሰጣጥ ፣ እና ተቋማቱ ደረጃ እንዲወጣላቸውና እንዲከለሱ ሀሳብ ያመነጫል፤ ደረጃዎቹ ተዘጋጅተውና ተከልሰው ሲፀድቁም ተግባራዊ መሆናቸውን ይቆጣጠራል፡፡

መ) የጤና ባለሙያዎች የሙያ ደረጃ እና ወሰን ይወሰናል፤

ሠ) የጤና ባለሙያዎችን ብቃት ምዘና ፈተና ይሰጣል፤ ወይም ከውጭ ሀገር የሚመጣ የጤና ባለሙያን እና ተደጋጋፊና አማራጭ ህክምና አገልግሎት ባለሙያን ይመዘግባል፤ የሙያ ፈቃድ ይሰጣል፤ ያድሳል፤ ያግዳል፤ ይሰርዛል፤

ረ) የጤና ተቋማትን የአገልግሎት ደረጃ መስፈርት እንዲወጣ ያደርጋል ፤ ተፈጻሚነቱን ይቆጣጠራል፤

21/ Strengthens capacity building activities given to increase the production and productivity of institutions that produce drugs, medical equipment and inputs locally;

22/ Establishes a system in which traditional medicines that have gone through research processes are produced and used in a modern way;

23/ With regard to the regulation of health, health related and food and beverage service providing institutions:

a) ensure health institutions owned by the federal government that they are followed mandatory national quality and safety standards; issue, renew, suspend, Cancel and regulate certificate of competence;

b) regulate the compliance of mandatory national hygiene and environmental hygiene standards of federal government-owned and administered food and beverage service providers and health-related institutions;

c) initiate for standards to be developed and revised for food and beverage service providers, health and health related institutions regarding service delivery; regulate the implementation of standards when they are developed and revised;

d) set professional competency level and scope of health professionals;

e) provide capacity assessment examination and registers health professionals coming abroad and supplementary and alternative health service delivery professionals; issues, renews, suspends and revokes professional license;

f) establish a standard of service for health institutions and monitor its implementation;

ሰ) የሳኒቲሽን ፣ የሐይድጅን እና የአካባቢ ጤና አጠባበቅ መስፈርት ያወጣል ፤ አፈጻጸሙን ይከታተላል ፤	g) establish standards for Sanitation, hygiene and environmental health and monitors its implementation;
ሸ) የጤና ተቋም ወይም ባለሙያ በሚሰጠው አገልግሎት ደህንነትና ጥራት ጉድለት ምክንያት ወይም በሌላ ሕገ ወጥ ድርጊት ምክንያት ሞት፣ ህመም፣ የአካል ጉዳት፣ የጤና መታወክ ወይም ሌላ የጤና ችግር የተከተለ እንደሆነ ተቋሙን ወይም ባለሙያውን በመመርመርና መረጃ በማደራጀት የሚገኘውን ውጤት መሠረት በማድረግ አስተዳደራዊ እርምጃ ይወስዳል ፤	h) take administrative measure by investigating the health institution or professional and gathering evidence when death, illness, injury, health disorder or other health problems occur as a result of services of poor safety and quality or other Illicit act provided by a health institution or professional;
ቀ) የተቆጣጣሪዎችን ብቃት እና ሥነ-ምግባር በማረጋገጥ ይመድባል ፤	i) Upon evaluating their competency and ethics assign inspectors;
በ) የሚኒስቴሩን ከቁጥጥር ተግባር ጋር በተያያዘ የሚነሱ ቅሬታዎች የሚፈቱበትን የቅሬታ አፈታት ሥርዓት ይዘረጋል ፡፡	j) Establish a system where by inspection related grievances within the ministry could be resolved.
፳፬/ አገር አቀፍ የአካል ድጋፍና ተሃድሶ አገልግሎት መዘርጋቱን ያረጋግጣል ፤ ይደግፋል ፡፡	24/ ensure and support establishment of nation-wide prosthetic and orthotic and rehabilitation service.

፶፪. የተቆጣጣሪ ሥልጣንና ተግባር

ተቆጣጣሪው የሚከተሉት ሥልጣንና ተግባራት ይኖሩታል ፡-

- ፩/ የጤና ፣ የጤና ነክ እና የምግብና መጠጥ አገልግሎት የሚሰጡ ተቋማት የሚሰጡትን አገልግሎት በስራ ሰዓት በመግባት ይቆጣጠራል ፤
- ፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ ጤናን አደጋ ላይ ሊጥል የሚችል ሁኔታ ተፈጥሯል የሚያሰኝ በቂ ምክንያት ሲኖረው በማንኛውም ጊዜ ወደ ማንኛውም ጤና ፣ የጤና ነክ እና ምግብና መጠጥ አገልግሎት የሚሰጡ ተቋማት በመግባት ፍተሻ ያከናውናል ፤
- ፫/ ምርመራ ለማድረግ ወይም መረጃ ለማሰባሰብ አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ናሙናዎችን፣ ልኬቶችን፣ የሰነዶች ቅጂ፣ ፎቶግራፎችን፣ የተንቀሳቃሽ ምስል ቅጂ፣ የመዝገብ ቅጂ እና ሌሎች መረጃዎችን ይወስዳል ፤

52. Power and Responsibilities of an Inspector

An inspector has the following powers and responsibilities to:

- 1/ Enter into and inspect, during working hours, the services provided by health, health-related institutions and food and beverage service providing institutions;
- 2/ Without prejudice to Sub-Article (1) of this Article, the inspector shall, at any time, enter into and inspect any health, health-related and food and beverage service providing institutions if there is sufficient reason to believe that there exists a situation endangering public health;
- 3/ when it is necessary for conducting investigation or gathering evidence, take samples, measurements, copy of records, photographs, video copies, document copies and other evidences;

- ፬/ ከፍላጎት ቆሻሻ ማጠራቀሚያዎች፣ ከማስረጊያዎች እና ከኢንዱስትሪ የሚወጣውን ጤና የሚበክል ያልታከመ ፍላጎት ቆሻሻ ወደ አካባቢ፣ ወደ ውኃ አካላት ወይም ወደ ውኃ አካላት መገናኛዎች በመልቀቅ ህብረተሰቡ ላይ ሊደርስ የሚችለውን ጉዳት ለመከላከል አግባብ ካለው አካል ጋር ተባብሮ ይሰራል፤
- ፭/ አደገኛ ኬሚካሎች በሚዘጋጁበት፣ በሚጓጓዙበትና በሚከማቹበት ጊዜ አካባቢን እንዳይበክሉና በሕብረተሰቡ ጤና ላይ ጉዳት እንዳያደርሱ አግባብ ካለው አካል ጋር ተባብሮ ይሰራል፤
- ፮/ ለማንኛውም አገልግሎት የሚውል ግንባታ በሕብረተሰቡ ጤና ላይ ጉዳት እንዳያደርስ አግባብ ካለው አካል ጋር ተባብሮ ይሰራል፤
- ፯/ በጤና፣ ምግብና መጠጥ እና ጤና ነክ ተቋማት ላይ አስተዳደራዊ እርምጃ ይወስዳል፤ እንዲወሰድ ያደርጋል፡፡

ከፍል አስራ አንድ

ስለ አስተዳዳሪዊ እርምጃ እና የወንጀል ቅጣት

፶፫. አስተዳደራዊ እርምጃ

- ፩/ በዚህ አዋጅ እና ይህን አዋጅ ተከትለው በሚወጡ ሕጎች የተደነገጉ ክልላዊዎችን ተላልፎ የተገኘ ማንኛውም የጤና ባለሙያ እንደተፈጸመው ጥፋት ክብደት ከማስጠንቀቂያ እስከ ፍቃድ መሰረዝ የሚደርስ እርምጃ ይወሰድበታል፡፡
- ፪/ በዚህ አዋጅ የተደነገገውን ተላልፎ የተገኘ የጤና፣ ጤና ነክ እና የምግብና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ ተቋም ከማስጠንቀቂያ እስከ የብቃት ማረጋገጫ ምስክር ወረቀት መሰረዝ የሚያደርስ አስተዳደራዊ እርምጃ ሊወሰድበት ይችላል፡፡
- ፫/ የዚህ አንቀጽ ዝርዝር አፈጻጸም በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ ደንብ ይወሰናል፡፡

፶፬. ስለ ቅሬታ አቀራረብ

- ፩/ የሚመለከተው የጤና ተቋም በጤና ተቋማት በታዩ ጉዳዮች የተገልጋዮችን የይግባኝ ቅሬታ ተቀብሎ የውሳኔ ሃሳብ ለበላይ ኃላፊ የሚያቀርብ የሥነ-ምግባር ኮሚቴ ያቋቁማል፡፡

- 4/ Cooperate with the relevant body to prevent potential harm to the community by discharging untreated sewage from the sewers, sewers, and industrial waste into the environment, water bodies, or waterways;
- 5/ Cooperate with the appropriate body to ensure that hazardous chemicals do not pollute the environment or harm public health during their preparation, transportation and storage;
- 6/ Cooperate with the appropriate body to ensure that construction of any kind does not endanger public health;
- 7/ take administrative measures against health, food and beverage, and health-related institutions; and cause to taken measure.

PART ELEVEN

ADMINISTRATIVE MEASURES AND PENALTY

53. Administrative Measures

- 1/ Any health professional who violates the prohibitions stipulated under this Proclamation and other subsequent laws shall be subject to measures ranging from warning up to revocation of license, based on gravity of the fault.
- 2/ Any health, health related and food and beverage service providing institution that violates the provisions of this Proclamation may be subjected to an administrative measure that ranges from warning up to revocation of competency certificate.
- 3/ The details implementation of this Article shall be determined by a Regulation to be issued by the Council of Ministers.

54. Lodging a Complaint

- 1/ The relevant health institution shall establish a moral and ethics committee that entertain patient's appeals on health institutions and make recommendations to the higher official.

፪/ ማንኛውም በዚህ አዋጅ የተሰጠው መብት የተጣሰ ወይም የተከለከለ አካል የመብት ጥሰቱ ከተከሰተበት ቀን ጀምሮ በስልሳ (፳) ተከታታይ ቀናት ውስጥ አግባብ ላለው አካል ቅሬታውን ማቅረብ ይችላል፡፡

፫/ ማንኛውም አስተዳደራዊ እርምጃ የተወሰደበት ሰው ቅሬታ ካለው እርምጃው ከተወሰደበት ቀን ጀምሮ በሰላሳ (፴) ተከታታይ ቀናት ውስጥ ለሚኒስቴሩ ቅሬታውን ማቅረብ ይችላል፡፡

፬/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) እና (፫) መሠረት ቅሬታ የቀረበለት አካል በአስራ አምስት (፲፭) የሥራ ቀናት ውስጥ ውሳኔ መስጠት አለበት፡፡

፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) መሠረት ሚኒስቴሩ በሰጠው ውሳኔ ቅር የተሰኘ ማንኛውም አካል ጉዳዩን ለማየት አግባብነት ላለው መደበኛ ፍርድ ቤት በስልሳ (፳) ተከታታይ ቀናት ውስጥ ማቅረብ ይችላል፡፡

፮/ ለዚህ አንቀጽ አፈፃፀም የበላይ ኃላፊ ማለት የጤና ቢሮ ኃላፊ ወይም የሚኒስቴሩ ሚኒስትር ነው፡፡

፯/ ዝርዝር የቅሬታ አቀራረብ ሥርዓት አዋጁን ለማስፈፀም በሚወጣ የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ይወሰናል፡፡

፶፭. ቅጣት

፩/ ፈቃድ ሳይኖረው አስክሬን፣ የአስክሬን አካል ክፍል፣ ወይም አፅም ወደ ሃገር ውስጥ ያስገባ፣ እንዲገባ ያደረገ፣ ከሃገር ያስወጣ ወይም እንዲወጣ ያደረገ ማንኛውም ሰው ከአንድ ዓመት በማያንስ እና ከሶስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል፡፡

፪/ ቁጥጥር የሚደረግበት ተላላፊ በሽታ ያለበትን አስክሬን ያዘዋወረ ማንኛውም ሰው ከሶስት ዓመት በማያንስ እና እንደነገሩ ሁኔታ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እሥራት ይቀጣል፡፡

2/ Any organ whose rights guaranteed under this Proclamation is infringed or denied may submit a complaint to the appropriate body within sixty (60) consecutive days from the date such infringement or denial occurred.

3/ Any person who has grievance against administrative measures taken against him, may submit his complaint to the Ministry within thirty (30) consecutive days from the date the measure is taken.

4/ The body that receives the complaint pursuant to Sub-Article (2) and (3) of this Article shall render decision within fifteen (15) working days.

5/ Any person who has a grievance against a final administrative decision made pursuant to Sub-Article (4) of this Article may appeal to a regular Court having jurisdiction within sixty (60) consecutive days.

6/ For the implementation of this Article, Higher Official means, as necessary, the Head of the Regional Health Bureau or the Minister of the Ministry.

7/ The details regarding lodging grievances shall be determined by a Regulation to be issued by the Council of Ministers for the implementation of this Proclamation.

55. Penalty

1/ Whosoever, without an authorization, brings in to or assists to bring into the country or takes out or assists to take out of the country a dead body, a part of a dead body or a skeleton shall be punished with simple imprisonment not less than one year and not exceeding three years.

2/ Whosoever who transfer a dead body infected with communicable disease and restricted from circulation shall be punished with rigorous imprisonment not less than three years and not exceeding five years.

፫/ በዚህ አዋጅ ከተደነገገው ውጭ ያለፍቃድ አስከሬንን ለጤና ትምህርት ማስተማሪያነትና ለምርምር ተግባር ያዋለ ተቋም ከብር አንድ መቶ ሺህ በማያንስ እና ከብር ሁለት መቶ ሺህ በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡

፬/ በዚህ አዋጅ ከተደነገገው ውጭ ያለፍቃድ የሰውነት አካልን ወይም አካል ክፍልን የወሰደ ሰው ከአምስት ዓመት በማያንስ እና ከአስራ አምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት ይቀጣል፡፡

፭/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) ላይ የተጠቀሰውን ተግባር የፈጸመው የጤና ተቋም ከሆነ ከአንድ ሚሊዮን ብር ያላነሰ እና ከአምስት ሚሊዮን ብር ያልበለጠ መቀጮ ይቀጣል፡፡

፮/ የገንዘብ ወይም ሌላ ማንኛውንም ዓይነት ጥቅም ማግኘትን መሠረት ያላደረገ የሊጋሹ ፈቃድ ሳይገኝ፡-

ሀ) የህዋስ ወይም የህብረ ህዋስ ንቅለ ተከላ የሕክምና አገልግሎት የሰጠ ባለሙያ ከሶስት ዓመት በማያንስ እና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት ይቀጣል፤

ለ) የአካል ወይም የአካል ክፍል ንቅለ ተከላ ህክምና አገልግሎት የሰጠ ባለሙያ ከሰባት ዓመት በማያንስ ከአስራ አምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እሥራት ይቀጣል፤

ሐ) የተገኘን ህዋስ፣ ህብረ ህዋስ፣ የአካል ክፍል ወይም አካል በመጠቀም የንቅለ ተከላ ህክምና አገልግሎት የሰጠ የጤና ተቋም ከብር አንድ ሚሊዮን በማያንስና ከብር ሶስት ሚሊዮን በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡

፯/ ማንኛውም፡-

ሀ) ህዋስ፣ ህብረ ህዋስ፣ የአካል ክፍል ወይም አካልን በገንዘብ፣ በውለታ ወይም ሌላ ኢኮኖሚያዊ ጥቅም በመስጠት የተቀበለ ሰው ከአምስት ዓመት በማያንስ እና ከአስራ አምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እሥራት ይቀጣል፤

3/ An institution, in violation of the provisions prescribed under this Proclamation, utilizes human body for the purpose of teaching and research in health educational institution shall be punished with a fine not less than Birr 100,000 and not exceeding Birr 200,000.

4/ A person who takes an organ or part of an organ without permission, otherwise provided in this Proclamation shall be punishable with rigorous imprisonment not less than five years and not exceeding fifteen years.

5/ If the action specified under Sub-Article (4) of this Article is committed by health institution shall be punishable with a fine not less than One Million Birr and not exceeding Five Million Birr.

6/ without the consent of the donor, other than financial or any other benefit:-

a) a professional who provides cell or tissue transplant service is punishable with rigorous imprisonment not less than three years and not exceeding five years;

b) a professional who provides organ or part of an organ transplant service is punishable with rigorous imprisonment not less than seven years and not exceeding fifteen years;

c) any institution that provided cell, tissue, organ or parts of an organ transplant service is punishable with a fine not less than One Million Birr and not exceeding Three Million Birr.

7/ Whosoever:

a) A person receives cell, tissue, part of an organ or organ with consideration favor or other economic benefit is punishable with imprisonment not less than five years and not exceeding fifteen years;

<p>ለ) ህዋስ፣ ህብረ ህዋስ፣ የአካል ክፍል ወይም አካልን በገንዘብ፣ በውለታ ወይም ሌላ ኢኮኖሚያዊ ጥቅም ለማግኘት የሰጠ ወይም እንዲሰጥ ትብብር ያደረገ ሰው ከሶስት ዓመት በማያንስ እና ከሰባት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እሥራት ይቀጣል፡፡</p>	<p>b) A person who handover or facilitates the giving of organ or parts of an organ with consideration or favor or other economic benefit is punishable with rigorous imprisonment of not less than three years and not exceeding seven years.</p>
<p>፳/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፭) ፌዴራል ተራ (ሀ) እና (ለ) መሠረት ድርጊቱ የተፈጸመው በተቋም ከሆነ ይህንኑ የፈጸመው የጤና ተቋም ከብር ሁለት ሚሊዮን በማያንስና ከአምስት ሚሊዮን በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡</p>	<p>8/ Where the act under Sub-Article (5) (a) and (b) of this Article committed by an institution, the health institution committed such act is punishable with a fine of not less than Two Million Birr and not exceeding Five Million Birr.</p>
<p>፱/ በሕግ ከተፈቀደው አግባብ ውጪ፡-</p> <p>ሀ) ህዋስ ወይም ህብረ ህዋስ ይዞ ወይም ሲያንጉዝ የተገኘ ማንኛውም ሰው ከሶስት ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት ይቀጣል፤</p> <p>ለ) አካል ወይም የአካል ክፍል ይዞ ወይም ሲያንጉዝ የተገኘ ማንኛውም ሰው ከሰባት ዓመት በማያንስ እና ከአስራ አምስት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እሥራት ይቀጣል፡፡</p>	<p>9/ Without authorized by law, any person who possesses or transports:</p> <p>a) Cell or a tissue is punishable with rigorous imprisonment not less than three years and not exceeding five years;</p> <p>b) Organ or part of an organ is punishable with rigorous imprisonment not less than seven years and not exceeding fifteen years.</p>
<p>፲/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፮) ፌዴራል ተራ (ሀ) እና (ለ) መሠረት ድርጊቱ የተፈጸመው በግል ተቋም እንደሆነ እንደነገሩ ሁኔታ ከብር ሶስት መቶ ሺህ በማያንስና ከአምስት ሚሊዮን በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡</p>	<p>10/ Where the act under Sub-Article (7) (a) or (b) of this Article committed by an privet institution, the institution engaged on such act is punishable with a fine not less than Three Hundred Thousand Birr and not exceeding Five Million Birr.</p>
<p>፲፩/ በዚህ አዋጅ ከተደነገገው አግባብ ውጭ በቴክኖሎጂ የታገዘ የሥነ ተዋልዶ የህክምና አገልግሎት የሰጠ ባለሙያ ከአምስት ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል፡፡</p>	<p>11/ Any professional who provides technology assisted reproductive health services in contravening those prescribed under this Proclamation shall be punishable with five years imprisonment.</p>
<p>፲፪/ በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፱) ላይ የተጠቀሰው ድርጊት በጤና ተቋም የተፈጸመ እንደሆነ ተቋሙ ከብር አንድ መቶ ሺ እስከ አምስት መቶ ሺ የሚደርስ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡</p>	<p>12/ Where the act stated on Sub-Article 9 of this Article is committed by health institution, the institution committed such act shall be punished with a fine not less than One Hundred Thousand Birr and not exceeding Five Hundred Thousand Birr.</p>

፲፫/ ማንኛውም የጤና ባለሙያ፡-

ሀ) ተቆጣጣሪ የቁጥጥር ተግባሩን እንዳያከናውን እንቅፋት የፈጠረ እንደሆነ ከስድስት ወር በማያንስና ከሶስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እሥራት ይቀጣል፤

ለ) የሙያ ፈቃዱን በማናቸውም መንገድ ለሌላ ሰው ያስተላለፈ እንደሆነ ከሁለት ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እሥራት ይቀጣል፡፡

፲፬/ የሙያ ምዝገባና ፈቃድ ሳይኖረው በጤና አገልግሎት ተሰማርቶ የተገኘ ማንኛውም ሰው ከአምስት ዓመት በማያንስና ከሰባት ዓመት በማይበልጥ ጽኑ እስራት ይቀጣል፡፡

፲፭/ ማንኛውም፡-

ሀ) የሙያ ፈቃድ ሳይኖረው የባህላዊ ህክምና የሰጠ ሰው ከስድስት ወር በማይበልጥ ቀላል እስራት ይቀጣል፤

ለ) ከተፈቀደለት ቦታ ውጭ የባህላዊ ህክምና የሰጠ ሰው ከሶስት ወር በማይበልጥ ቀላል እስራት ይቀጣል፤

ሐ) በሚሰጠው የባህል ህክምና ምክንያት በተገልጋዩ ላይ የጤና ወይም የሕይወት ጉዳት ያስከተለ እንደሆነ አግባብነት ባለው የወንጀል ሕግ ድንጋጌ መሠረት ይቀጣል፡፡

፲፮/ የተደጋጋፊ ወይም አማራጭ ህክምና አገልግሎት ፍቃድ ሳይኖረው የህክምና አገልግሎት የሰጠ ማንኛውም ሰው ከብር ሁለት መቶ ሺ በማያንስ እና አምስት መቶ ሺ በማይበልጥ መቀጮ ይቀጣል፡፡

፲፯/ በዚህ አዋጅ ስለ ጤና አገልግሎት ማስታወቂያ የተደነገገውን ተላልፎ የተገኘ ማንኛውም፡-

ሀ) የጤና ባለሙያ ከስድስት ወር በማያንስና ከአንድ ዓመት በማይበልጥ እሥራት ይቀጣል፤

13/ Any health professional who:

a) Obstructs the inspector from exercising his regulatory task shall be punished with simple imprisonment not less than six month and not exceeding three years;

b) Transfers his professional license to any other person in whatsoever means shall be punished with simple imprisonment not less than two years and not exceeding five years.

14/ Any person who engages in providing health service without having license and registration shall be punished with rigorous imprisonment not less than five years and not exceeding seven years.

15/ A person who:

a) Provides traditional medicine without having a professional license shall be punished with simple imprisonment not exceeding six months;

b) Provides traditional medicine outside the authorized place shall be punished with simple imprisonment not exceeding three months;

c) In case of traditional medicine provision health or life damage occur on a client, shall be punishable with a provision of relevant criminal law.

16/ A person who provides medical services without having a complementary or alternative medical service license shall be fined not less than two hundred thousand birr and not more than five hundred thousand birr.

17/ Anyone who violates the provisions of this proclamation dealing with health service advertisement:

a) A health professional shall be punished with imprisonment of not less than six months and not more than one year;

ለ) የማስታወቂያ ድርጅት፣ የሚዲያ ተቋም ወይም የጤና ተቋም ከብር ሃምሳ ሺ በማያንስ እና ከብር አንድ መቶ ሺ በማይበልጥ የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡

፲፰/ ተቆጣጣሪ የቁጥጥር ተግባሩን እንዳይፈጽም ለማድረግ በማሰብ በኃይል፣ በዛቻ ወይም በሌላ ማንኛውም መንገድ የከለከለ፣ ማስረጃ ወይም ናሙና እንዳይወሰድ ያደረገ፣ ማስረጃ ያጠፋ ወይም እንዲጠፋ ያደረገ፣ ምርመራ ለማድናቀፍ ሀሰተኛ ማስረጃ ወይም መረጃ በመስጠት ያሳሳተ ወይም እንደነገሩ ሁኔታ እንቅፋት የፈጠረ ማንኛውም ሰው ከ ስድስት ወር በማያንስና ከአንድ ዓመት በማይበልጥ ቀላል እሥራት እና የገንዘብ መቀጮ ይቀጣል፡፡

፲፱/ ማንኛውም ተቆጣጣሪ፡-

ሀ) በሕብረተሰብ ላይ ጉዳት ሊያስከትል የሚችል ድርጊት መፈፀሙን እያወቀ ይህንኑ ለሚመለከተው አካል ባለማሳወቁ ምክንያት በሕብረተሰቡ ላይ ጉዳት እንዲደርስ ያደረገ እንደሆነ ከሁለት ዓመት በማያንስ እና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እሥራት ይቀጣል፡፡

ለ) ሐሰተኛ ሪፖርት ለሚኒስቴሩ ያቀረበ እንደሆነ፣ አስፈላጊውን ሳይፈፅም የቀረ እንደሆነ ወይም አስፈላጊውን እርምጃ ሳይወስድ የቀረ እንደሆነ ከሦስት ዓመት በማያንስና ከአምስት ዓመት በማይበልጥ ቀላል እስራት ይቀጣል፡፡

ሐ) በዚህ ንዑስ አንቀጽ ፊደል ተራ (ሀ) እና (ለ) የተገለጸውን ድርጊት የፈፀመው በቸልተኝነት እንደሆነ ከሦስት ወር በማያንስና ከስድስት ወር በማይበልጥ ቀላል እስራት ይቀጣል፡፡

፳/ በዚህ አዋጅ ከተደነገገው አግባብ ውጭ የግለሰብ ጤና መረጃን ከጤና ተቋም ያወጣ ወይም እንዲወጣ ያደረገ ማንኛውም ባለሙያ ከሶስት ዓመት በማያንስ ቀላል እስራት ይቀጣል፡፡

b) An advertising organization, media institution or health institution shall be fined not less than Fifty Thousand and not more than One Hundred Thousand.

18/ Any person who prevents an inspector from carrying out his supervisory duties by force, threat or any other means, preventing evidence or samples from being taken; destroys evidence or causes it to be destroyed; misleads by giving false evidence or information to hinder an investigation, or as the case may be, creates an obstacle, shall be punished with simple imprisonment of not less than six months and not more than one year and with a fine.

19/ Any inspector:

a) who causes harm to the society by failing to inform to the relevant body knowingly that an act that may cause harm to the society has been committed, shall be punished with simple imprisonment of not less than two years and not more than five years;

b) who submits a false report to the Ministry; fails to carry out the necessary or fails to take the necessary action shall be punished with simple imprisonment of not less than three years and not more than five years;

c) who commits the actions described in paragraph (a) and (b) of this Sub-Article through negligence shall be punished with simple imprisonment not less than three months and not more than six months.

20/ Any professional who releases personal health information from a health facility or causes it to be released outside of the procedure stipulated in this Proclamation shall be punished by simple imprisonment of not less than three years.

፳፩/ የጸና የብቃት ማረጋገጫ ፍቃድ ሳይኖረው ወይም የብቃት ማረጋገጫ ፍቃድ ከተሰጠበት ተግባር ውጪ ተገልጋይን ወደ ውጪ ሀገር የላከ ወይም ያገናኘ ተቋም እንደነገሩ ሁኔታ ከአንድ መቶ ሺህ ብር ባላነሰ መቀጮ ይቀጣል፡፡

፳፪/ ከጤና እና ጤና ነክ ተቋማት እንዲሁም ከምግብና መጠጥ አገልግሎት ሰጪ ተቋማት የሚወጣ ደረቅ፣ ፍሳሽ ወይም ሌላ ማንኛውንም ቆሻሻን በሰው ጤና ላይ ጉዳት በሚያደርስ መንገድ ያከማቸ ወይም ያስወገደ ማንኛውም ሰው በቀላል እስራት ይቀጣል፡፡

ክፍል አስራ ሁለት

ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

፶፮. ተፈጻሚነት ስለሌላቸው ሕጎች

ከዚህ አዋጅ ጋር የሚቃረን ማንኛውም አዋጅ፣ ደንብ፣ መመሪያ ወይም ልማዳዊ አሰራር በዚህ አዋጅ የተሸፈኑ ጉዳዮችን በሚመለከት ተፈጻሚነት አይኖረውም፡፡

፶፯. የተሻሩ ሕጎች

በዚህ አዋጅ የተሸፈኑ ጉዳዮችን በሚመለከት አዋጅ ቁጥር ፯፻፷፩/፪ሺ፪ ተሸሯል፡፡

፶፰. ደንብና መመሪያ ስለማውጣት

፩/ ይህንን አዋጅ ለማስፈፀም የሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ሊያወጣ ይችላል፡፡

፪/ ሚኒስቴሩ ይህን አዋጅ እና አዋጁን ተከትሎ የሚወጡ ደንቦችን ለማስፈፀም መመሪያዎችን ሊያወጣ ይችላል፡፡

፶፱. አዋጁ የሚፀናበት ጊዜ

ይህ አዋጅ በፌዴራል ነጋሪት ጋዜጣ ታትሞ ከወጣበት ቀን ጀምሮ ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

አዲስ አበባ ግንቦት ፲፪ ቀን ፪ሺ፲፯ ዓ.ም

ታዩ አጽቀሥላሴ

የኢትዮጵያ ፌዴራላዊ ዲሞክራሲያዊ
ሪፐብሊክ ፕሬዚዳንት

21/ An institution that sends or connects a patient to a foreign country without a valid certificate of competency or outside of the activity for which a certificate of competency has been granted shall be fined not less than One Hundred Thousand birr.

22/ Any person who accumulates or disposes of dry, sewage or any other waste from health and health-related institutions as well as food and beverage service providing institutions in a way that harms human health shall be punished with simple imprisonment.

PART TWELVE

MISCELLANEOUS PROVISIONS

56. Inapplicable Laws

No Proclamation, Regulation, Directive or Customary Practice inconsistent with this Proclamation shall be applicable with respect to matters covered under this Proclamation.

57. Repealed Laws

With respect to matters covered under this Proclamation Proclamation No. 661/2002 is hereby repealed.

58. Power to Issue Regulations and Directives

1/ Council of Ministers may issue Regulations for the implementation of this Proclamation.

2/ The Ministry may issue Directives for the implementation of this Proclamation and Regulations issued pursuant to this Proclamation.

59. Effective Date

This Proclamation shall enter in force on the date of publication in the Federal Negarit Gazette.

Done at Addis Ababa, on this 20th Day of May, 2025

TAYE ATSKE SELASSIE

PRESIDENT OF THE FEDERAL
DEMOCRATIC REPUBLIC OF ETHIOPIA